

3.5 Metodický blok č. 5 (Doplňkový tematický blok II – Podpora kompetencí vedoucích pedagogických pracovníků málotřídních škol) – počet hodin 16 hodin distanční a 8 hodin prezenční

V souladu s obsahem vzdělávání v rámci projektu Kompetence leadera úspěšné školy je žádoucí, aby lektor splňoval kvalifikační předpoklady, tzv. „Standard lektora“. Tento standard má definovaný každý vzdělávací modul v rámci projektu. Standard lektora pro doplňkový tematický blok II (dále DTB II) je dostupný na <http://www.klus.upol.cz/2020/09/05/standardy-lektora/>.

V rámci příprav a plánování každé vzdělávací hodiny prezenční části vzdělávacího modulového programu DTB II je nutné stanovit si:

- vzdělávací cíle;
- zvolit vhodné vyučovací metody a organizační formy.

Je nutné zvolit takový repertoár výukových metod a forem, které povedou k dosažení stanovených cílů. Dbáme na aktivní zapojení účastníků, střídání metod a forem. Využíváme především aktivizační a komplexní metody výuky. Pro jednotlivé aktivity uvádíme přibližný časový rozsah.

Nezapomeňme připravit pomůcky ve formě studijních textů, zdroje informací, důležité odkazy, pracovní listy, příklady, videa, obrázky. Rovněž pracujeme s příklady dobré praxe, které jsou také součástí distančních textů.

V posledních fázích přípravy volíme způsob hodnocení výkonů účastníků kurzu. Využijeme formulované výukové cíle, které zpětně ověřujeme. Kombinujeme písemné zkoušení na závěr s průběžným ověřováním pomocí předem připravených otázek, zadáváme úkoly k vypracování.

Je vytvořena baterie testů a jejich řešení – viz výukové materiály (digitální forma, tj. v e-learningovém systému [LMS UNIFOR](#); přihlašovací odkaz: <https://unifor.upol.cz/pedagogicka/>; uživatelské jméno: esfklus; heslo: esfklus2019).

Posledním krokem při plánování je reflexe účastníků kurzu a sebereflexe lektora. Děje se až po skončení hodiny. Pro sebereflexi lze využít techniku kladení otázek:

- zda učební činnosti byly vybrány vhodně;
- co dělalo účastníkům největší obtíže;
- zda byl výklad srozumitelný;
- co se podařilo, co se nepodařilo.

Pro zhodnocení reakcí účastníků na konci kurzu je možné využít evaluační dotazník, ale také rozhovor nebo anketu.

Před realizací modulu je vždy nutné aktualizovat učivo vzhledem k aktuálním právním předpisům.

Jednou z možných forem realizace prezenčního studia je workshop, kdy lektor připraví program tak, aby prostřednictvím různých technik ([brainstorming](#), [priorizace](#), [mentální mapy](#), [zpětná vazba](#), aj.) účastníci s využitím vlastních zkušeností a znalostí došli k výstupu, který je pro ně užitečný a využitelný v jejich další práci, praxi. Lektor je při tom většinou v roli [moderátora](#), [facilitátora](#). Výstup workshopu se formuluje díky předem danému tématu a cíli workshopu.

Workshop není vhodný pro úplné začátečníky, ale slouží pro další vzdělávání a prohlubování znalostí. V průběhu workshopu není představována [teorie](#) – předpokládá se, že každý účastník má určitý teoretický základ (podmínkou účasti je absolvování distanční části vzdělávacího modulového programu

DTB II, která předchází prezenční části) a je schopen s ním ostatní seznámit. Díky [interaktivním](#) formám spolupráce mezi účastníky tohoto typu vzdělávání dochází k tomu, že si lidé odnášejí více podnětů pro své další praktické působení.

Učivo DTB II obsahuje následující výukové materiály:

- prezentace v Microsoft PowerPoint (odkazy dostupné v příloze 5.5);
- distanční výukové materiály zavěšené v LMS UNIFOR (<https://unifor.upol.cz/pedagogicka/>);
- baterie testů a jejich řešení přístupné v LMS UNIFOR (odkazy dostupné v příloze 5.5);
- příklady dobré praxe;
- seznam doporučené literatury.

Seznam prezentací v Microsoft PowerPoint prezenční části vzdělávacího modulového programu v rozsahu 8 hodin:

- Klíčové kompetence leadera málotřídní školy
- Profesní kompetence jako klíč úspěšného leadera málotřídní školy

Odkaz k prezentacím je dostupný v příloze 5.5.

Seznam distančních výukových materiálů pro distanční část DTB II v rozsahu 16 hodin:

- Profesní kompetence jako klíč úspěšného leadera málotřídní školy

Prezenční část programu Podpora kompetencí vedoucích pedagogických pracovníků málotřídních škol je koncipována jako jednodenní workshop.

Cíle prezenční části vzdělávacího modulového programu Doplnkový tematický blok II – Podpora kompetencí vedoucích pedagogických pracovníků málotřídních škol:

- Využít znalosti z distanční výuky.
- Prokázat kompetence v oblasti řízení málotřídní školy.
- Sdílet příklady dobré praxe.
- Podpořit kolegiální účastníků.
- Využít teoretické poznatky v pedagogické praxi.

Informace k lektorskému zabezpečení prezenční části vzdělávacího modulového programu Doplnkový tematický blok II – Podpora kompetencí vedoucích pedagogických pracovníků málotřídních škol:

Průběh workshopu je specifický. Je založen především na výkladu lektora, modelových situacích, jež vycházejí z pedagogické praxe, a sdílení zkušeností účastníků. Role lektora spočívá v moderování workshopu, při řešení problémů, otázek či diskusí. Lektor vede účastníky k tomu, aby se naučili sdílet vlastní zkušenosti s ostatními, aby dokázali navrhnout vlastní modelové situace a zamysleli se nad možnostmi jejich řešení. V prezenční části lektor klade mimořádný důraz na využitelnost získaných poznatků v pedagogické praxi účastníků. Lektor účastníkům připraví jako doplněk k workshopu předlohy formulářů, které mohou okamžitě využívat ve své pedagogické praxi.

Lektor by měl vzhledem k rozsáhlosti problematiky dávat dostatečný prostor účastníkům na dotazy, měl by přizpůsobit tempo semináře potřebám účastníků.

Požadavky na kompetence lektora:

- odborná znalost tematiky a prostředí málotřídních škol;
- praktické zkušenosti z výuky.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Lektor preferuje interaktivní vedení workshopu před akademickým stylem.

Powerpointová prezentace je pouze podporou pro lektora a je možné ji využít v návaznosti na témata, která budou účastníci v ohlédnutí za distančním studiem zmiňovat.

Lektor využívá Standardu lektora DTB II (<http://www.klus.upol.cz/2020/09/05/standardy-lektora/>).

Pomůcky:

- flipchart, notebook, dataprojektor, fixy, papíry A4

Podrobně rozpracovaný obsah prezenční části

Harmonogram prezenční části vzdělávacího modulového programu DTB II je rozdělen do 2 hlavních bloků.

3.5.1 BLOK č. 1 (Úvod, komunikace, spolupráce, kompetence úspěšného leadera)

Cíle bloku č. 1:

- Vysvětlit možnosti spolupráce pedagogického týmu.
- Objasnit oblast profesních kompetencí vedoucího pedagogického pracovníka málotřídní školy.

Rozsah:

- 4 hodiny (4 x 45 min.)

Obsah bloku č. 1 (aktivity, úkoly, průběh):

Úvodní část:

- zahájení prezenční části lektorem – motivační úvod;
- představení lektora (včetně případných dotazů účastníků);
- představení projektu (včetně případných dotazů účastníků);
- představení vzdělávacího modulového programu DTB II (včetně případných dotazů účastníků);
- nastavení harmonogramu workshopu.

Aktivita:

V rámci evokační aktivity lektor účastníky vyzve, aby navzájem komunikovali a zhodnotili průběh jejich dosavadního dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP).

Otázky lektora:

- Jaká je délka pedagogické praxe účastníků?
- Jaká témata účastníky zajímají?
- Co účastníkům v praxi málotřídní školy činí největší problém?
- Co účastníci od prezenční části očekávají?
- Co účastníci očekávají od lektora?

Lektor dá účastníkům krátký čas k promyšlení otázek a následně vyslechne jejich odpovědi.

Lektor se v bloku č. 1 zaměří na tyto oblasti:

1. část: Spolupráce v pedagogickém týmu a její aspekty

Výklad:

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Lektor podá teoretický výklad k tématu.

Příklad:

Lektor nejprve představí modelovou situaci, tzn. předloží reakci „tatínka“. Lektor vyzve účastníky k tomu, aby sami navrhli řešení (zde je možná buď samostatná práce, nebo skupinová práce ve dvojicích). Účastníci sdělí lektorovi svoje návrhy řešení. Lektor následně představí nevhodné řešení situace (tj. příklad ☹️) a poté jim sdělí vhodné řešení modelové situace (tj. příklad 😊).

Příklad modelové situace (autor: Lenka Polášková):

Komunikace s problémovým rodičem při ztrátě oblečení žáka

Příklad ☹️:

Tatínek: „Dobrý den, jak je možné, že David nemá rukavice, to je vaše starost na něj dohlédnout.“

Učitelka: „Nezlobte se, já je hned půjdu hledat.“

Příklad 😊:

Tatínek: „Dobrý den, jak je možné, že David nemá rukavice, to je vaše starost na něj dohlédnout.“

Učitelka: „Dobrý den, pane Nováku. Určitě se mnou budete souhlasit, že není úplně jednoduché obléknout a dohlédnout na tak vysoký počet žáků. Přesto jsem Davida dvakrát upozorňovala, aby si rukavice uložil na své místo, zřejmě takto omylem neučinil, jindy bývá na své věci řekla bych až precizní, šikovný. Nehažme flintu do žita, běžně se stává, že děti oblečení omylem položí do přihrádky jiného dítěte. Navrhují, abychom dva dny vyčkali, a pak se dohodneme na dalším postupu.“

Prostor pro dotazy a sdílení zkušeností:

Lektor dá prostor účastníkům ke kladení otázek a vyzve je ke sdílení vlastních příkladů z praxe.

Lektor se v této části opírá o prezentaci Klíčové kompetence leadera málotřídní školy (viz slide č. 5–8).

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Problémový rodič a krizové situace na pracovišti

Chceme-li se vyhnout krizovým situacím, předcházíme jim otevřenou komunikací, zpětnou vazbou a včasným řešením problémů, které se v počátku mohou jevit jako zanedbatelné, v důsledku však mohou být takřka nepřekonatelné.

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.5.1.1: Slide č. 5 (prezentace Úvod, komunikace, spolupráce, kompetence úspěšného leadera; zdroj: Lenka Polášková)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Problémový rodič a krizové situace na pracovišti

Krizová situace

- Krizovou situací můžeme označit událost, která svou podstatou nezadržitelně „roste“ a to buď vlivem přímého zdroje (např. konflikt s rodičem) nebo vlivem dalších spolupůsobících faktorů (např. klesající úroveň školy → nedostatek kvalitních učitelů → nedostatek žáků ;).
- Krizová situace může narůstat, záleží vždy na aktuální situaci, prostředí a dalších vnitřních a vnějších vlivech. Záleží vždy na tom, do jaké míry byly narušeny nástroje stability a v jakém časovém úseku byla nastavena odpovídající odezva – řešení.
- Obecně může být krizových situací v oblasti komunikace celá řada, vyskytují se zcela běžně v každodenních situacích. V organizaci je však vždy dobré definovat možnosti vzniku těchto situací a nastavit základní systém – prevenci jejich řešení.

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.5.1.2: Slide č. 6 (prezentace Úvod, komunikace, spolupráce, kompetence úspěšného leadera; zdroj: Lenka Polášková)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Problémový rodič a krizové situace na pracovišti

Příklady krizových situací v oblasti komunikace v praxi:

- agresivní jednání rodiče;
- neochota rodiče řešit krizovou situaci úzce spojenou s žákem;
- konflikty mezi členy pedagogického týmu;
- konflikty mezi zaměstnanci organizace (provozní zaměstnanci, pedagogové).

Jak řešit krizovou situaci s rodičem?

- V případech krizových situací, kdy očekáváte, že může dojít ke konfliktu s rodičem, nikdy neřešte tuto situaci např. na chodbě, mezi dveřmi, v šatně dětí, při odchodu z práce apod.
- Na řešení situace se připravte; navrhněte rodiči několik termínů, kdy by bylo možno se do školy dostavit. **Nejste povinni reagovat okamžitě, rodiči okamžitě vyhovět, ihned podávat vysvětlení...** Důležitý je váš postoj – otevřený, nabízející alternativy!

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.5.1.3: Slide č. 7 (prezentace Úvod, komunikace, spolupráce, kompetence úspěšného leadera; zdroj: Lenka Polášková)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Problémový rodič a krizové situace na pracovišti

Při setkání s rodičem...

- vstupte sebestiše do místnosti;
- než řeknete první větu, přehlédněte pohledem místnost, podívejte se vstřícně na rodiče, usmějte se, pozdravte, podejte rodiči ruku;
- udržujte s rodičem zrakový kontakt, **neuhýbejte pohledem!**
- nehleďte do okna, či jinam, zahleděné oči mohou naznačovat vaši nejistotu, obavu, únik;
- nešeptejte;
- pokud nevíte „kam s rukama“, držte v nich lístek s poznámkami;
- nestůjte zatvrzele, ale uvolněně, neopírejte se o židli, ani stůl;
- nepochodujte bezcílně po třídě, posaďte se čelem k rodiči;
- případné provokativní poznámky ignorujte, pokračujte v řešení problému bez reakce na tento typ poznámek;
- využívejte prvků asertivní komunikace;

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.5.1.4: Slide č. 8 (prezentace Úvod, komunikace, spolupráce, kompetence úspěšného leadera; zdroj: Lenka Polášková)

2. část: Vedoucí pedagogický pracovník málotřídní školy, sebereflexe a hodnocení v pedagogickém týmu

Výklad:

Lektor podá teoretický výklad k tématu.

Příklad:

Lektor představí modelový příklad. Lektor uvede varianty a nechá účastníky zhodnotit, jestli se jedná o negativní, či pozitivní postoj pedagogického pracovníka.

Příklad modelové situace (autor: Lenka Polášková):

Práce se stresem a sebereflexí

Příklady:

A)

Varianta 😞:

„Musím být dobrá učitelka, zvládat každou situaci, vždy si umět poradit, mít perfektně vypracované plány, nedostatky jsou nepřijatelné.“

Varianta 😊:

„Snažím se svou práci dělat co nejlépe, nejsem dokonalá, ale snažím se ze svých nedostatků učit a zlepšovat se. Mám právo dělat chyby, důležité je snažit se je napravit.“

B)

Varianta 😞:

„Musím každému co nejlépe vyhovět, já jsem až na druhém místě. Kdyby tomu tak nebylo, byla bych sobecká.“

Varianta 😊:

„Ráda pomohu ostatním, pokud je to v mých silách. Ale abych byla schopna pomáhat druhým, musím být zdravá a myslet také na sebe.“

C)

Varianta 😞:

„Musím být na sebe tvrdá, přísná, abych naplnila očekávání svých nadřízených a očekávání rodičů. Kdyby tomu tak nebylo, nezasloužila bych si jejich úctu.“

Varianta 😊:

„Mám své slabé a silné stránky, jako každý. Nemusím být dokonalá, abych si zasloužila úctu rodičů a svých nadřízených. Úcta je projev vůči mé osobě, pro to, jaká jsem.“

D)

Varianta 😞:

„Nesmím odmítnout, kdykoli mě někdo požádá o pomoc. To by bylo mým selháním.“

Varianta 😊:

„Mám právo říci NE!, pokud není v mých silách vyhovět požadovanému. Mám právo se rozhodnout.“

Lektor se zeptá, zda účastníky v praxi provází podobné pocity. Zde je možné vést diskusi a hledat možná řešení, jakým způsobem s tím pracovat.

Prostor pro dotazy a sdílení zkušeností:

Lektor dá prostor účastníkům ke kladení otázek a vyzve je ke sdílení vlastních příkladů z praxe.

3. část: Kvalita málotřídní školy a Česká školní inspekce

Výklad:

Lektor podá teoretický výklad k tématu.

Otázky lektora:

Následně lektor klade otázky, které jsou orientovány na oblast time managementu.

Otázky lektora:

- Plánujete výchovně-vzdělávací činnost?
- Stanovujete si vždy konkrétní a reálné cíle?
- Připravujete si včas pomůcky?
- Jsou vaše pokyny a instrukce podřízeným zcela jasné, zřetelné a pochopitelné?
- Kladete na všechny podřízené stejné nároky?
- Využíváte různorodých metod a forem tmelení kolektivu?
- Jsou činnosti a aktivity vhodné pro všechny podřízené?
- Udržujete v týmu příjemné klima?
- Cítí se zde všichni bezpečně?
- Mají k vám důvěru?
- Respektují vás?
- Poskytujete dostatečně metodickou pomoc těm, kteří to potřebují?
- Hodnotíte práci podřízených adekvátně?
- Mají pedagogové možnost rozvíjet se v oblasti sebehodnocení?
- Máte reálné cíle toho, čeho chcete s týmem dosáhnout za stanovené období?

Diskuse/sdílení zkušeností:

Lektor dá účastníkům prostor k zamyšlení se nad otázkami. Následně probíhá diskuse a sdílení vlastních příkladů z praxe.

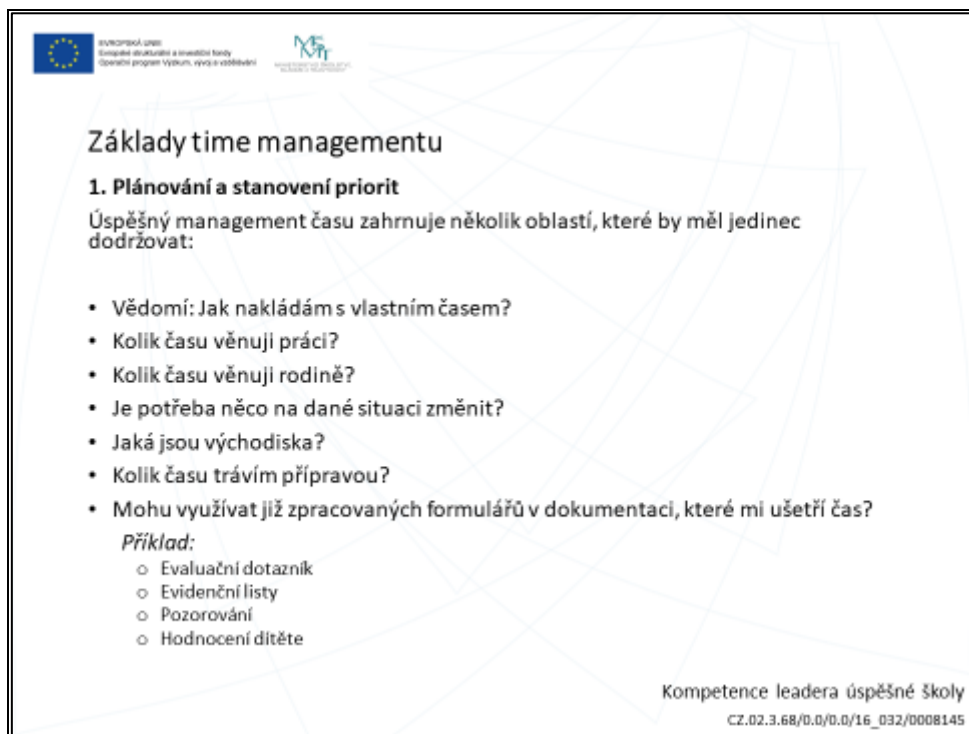
Základy time managementu

Zpravidla se jedná o **dovednost**, prostřednictvím které je **jedinec** schopen **kritického hodnocení**; tuto dovednost obvykle nazýváme **reflexí**. Může mít mnoho podob. Hodnocení a reflexe vlastní práce by měly být **přirozenou součástí učitelské profese** – stejně jako **time management** (dá se říci „umění hospodaření s časem“), který je **v takto zátěžové profesi nezbytností**.

Dovednosti v **oblasti time managementu** jsou **podstatné proto**, aby učitel dokázal rozumně nakládat se svým časem, a dosahoval tak lepších výsledků v práci a pohody a klidu v rodinném zázemí.

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.5.1.5: Slide č. 11 (prezentace Úvod, komunikace, spolupráce, kompetence úspěšného leadera; zdroj: Lenka Polášková)

Základy time managementu

1. Plánování a stanovení priorit

Úspěšný management času zahrnuje několik oblastí, které by měl jedinec dodržovat:

- Vědomí: Jak nakládám s vlastním časem?
- Kolik času věnuji práci?
- Kolik času věnuji rodině?
- Je potřeba něco na dané situaci změnit?
- Jaká jsou východiska?
- Kolik času trávím přípravou?
- Mohu využívat již zpracovaných formulářů v dokumentaci, které mi ušetří čas?

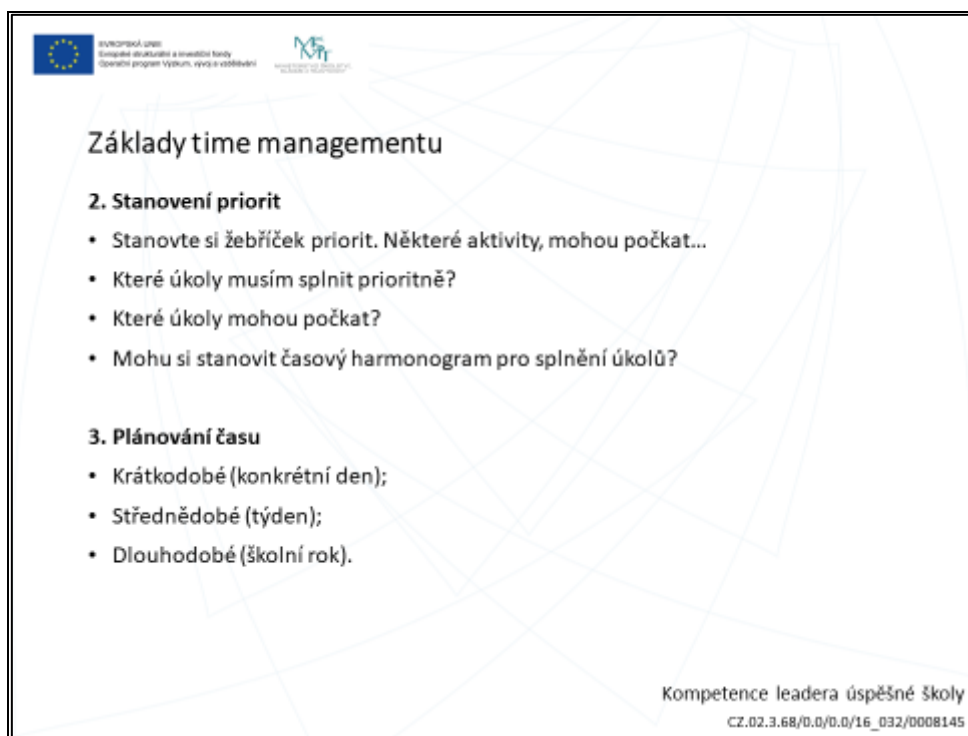
Příklad:

- Evaluační dotazník
- Evidenční listy
- Pozorování
- Hodnocení dítěte

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.5.1.6: Slide č. 12 (prezentace Úvod, komunikace, spolupráce, kompetence úspěšného leadera; zdroj: Lenka Polášková)

Základy time managementu

2. Stanovení priorit

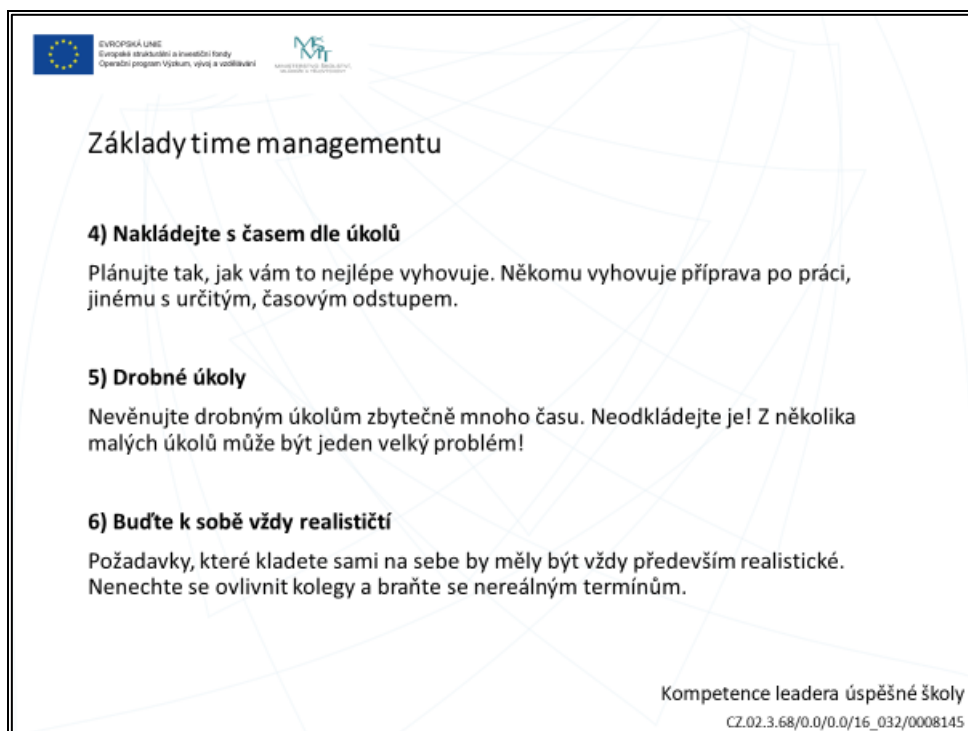
- Stanovte si žebříček priorit. Některé aktivity, mohou počkat...
- Které úkoly musím splnit prioritně?
- Které úkoly mohou počkat?
- Mohu si stanovit časový harmonogram pro splnění úkolů?

3. Plánování času

- Krátkodobé (konkrétní den);
- Střednědobé (týden);
- Dlouhodobé (školní rok).

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.5.1.7: Slide č. 13 (prezentace Úvod, komunikace, spolupráce, kompetence úspěšného leadera; zdroj: Lenka Polášková)

Základy time managementu

4) Nakládejte s časem dle úkolů

Plánujte tak, jak vám to nejlépe vyhovuje. Někomu vyhovuje příprava po práci, jinému s určitým, časovým odstupem.

5) Drobné úkoly

Nevěnujte drobným úkolům zbytečně mnoho času. Neodkládejte je! Z několika malých úkolů může být jeden velký problém!

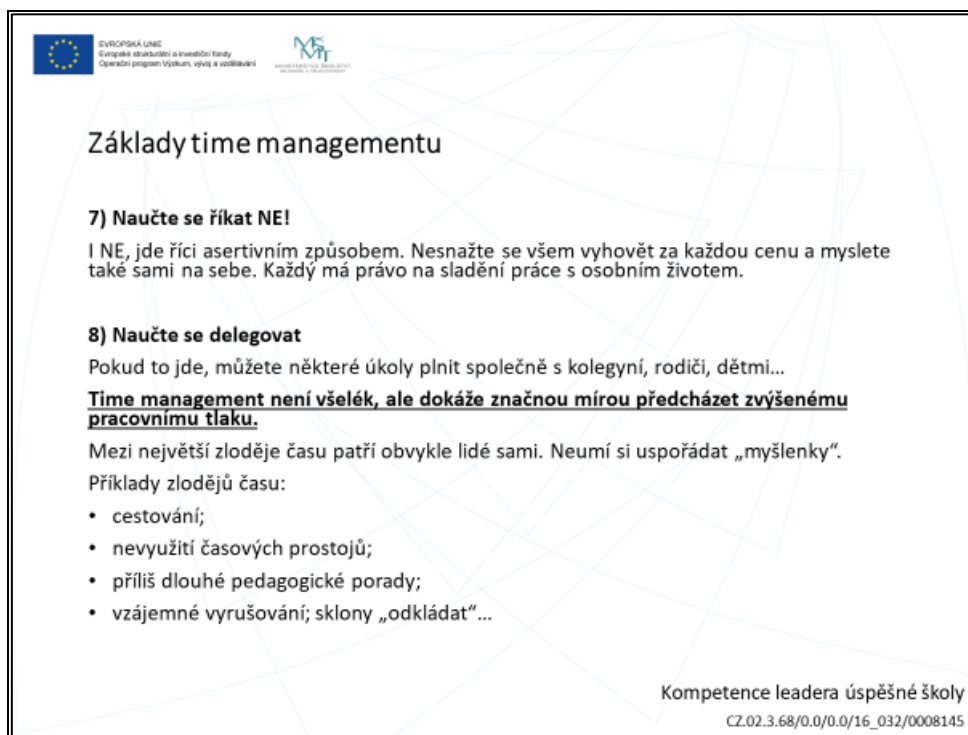
6) Buďte k sobě vždy realističtí

Požadavky, které kladete sami na sebe by měly být vždy především realistické. Nenechte se ovlivnit kolegy a braňte se nereálným termínům.

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.5.1.8: Slide č. 14 (prezentace Úvod, komunikace, spolupráce, kompetence úspěšného leadera; zdroj: Lenka Polášková)

Základy time managementu

7) Naučte se říkat NE!
I NE, jde říci asertivním způsobem. Nesnažte se všem vyhovět za každou cenu a myslíte také sami na sebe. Každý má právo na sladění práce s osobním životem.

8) Naučte se delegovat
Pokud to jde, můžete některé úkoly plnit společně s kolegyní, rodiči, dětmi...

Time management není všelék, ale dokáže značnou mírou předcházet zvýšenému pracovnímu tlaku.

Mezi největší zloděje času patří obvykle lidé sami. Neumí si uspořádat „myšlenky“.

Příklady zlodějů času:

- cestování;
- nevyužití časových prostojů;
- příliš dlouhé pedagogické porady;
- vzájemné vyrušování; sklony „odkládat“...

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.5.1.9: Slide č. 15 (prezentace Úvod, komunikace, spolupráce, kompetence úspěšného leadera; zdroj: Lenka Polášková)

4. část: Závěr

V závěru prvního bloku lektor shrne všechny zásadní informace k tématům, ale také zajímavé poznámky či zkušenosti účastníků, které si v průběhu prezenční části lektor zaznamenává. Velmi důležitá je zpětná vazba účastníků.

Poznámka pro lektora:

Účastníci po absolvování prezenční části dostanou k dispozici jak prezentaci v Microsoft Powerpoint, tak přílohy (obr. č. 3.5.1.12 – č. 3.5.1.15, přílohy 5.5.1.1 a 5.5.1.2), které mohou využít pro inspiraci ve vlastní praxi. Jedná se o doplnění k teoretickému výkladu. S těmito přílohami v prezenční části účastníci nepracují.

Typologie problémových rodičů

Děti ke svému životu nutně potřebují rodiče, kteří jim dávají lásku, ale také přiměřeně nastavují hranice. Technologie – byť jsou v mnoha směrech, a to i ve vzdělávání, značným přínosem – nemohou rodičovskou výchovu ani nahrazovat, ani kompenzovat. Právě rodiče zásadní měrou ovlivňují klima škol a třídy i chování svých dětí. **Spolupráce rodiny a školy** je tedy nezbytná. V pedagogické praxi bývá palčivým problémem všech typů a stupňů škol komunikace s „problémovými rodiči“. Samozřejmě je nutné si uvědomit, že pojem „problémový rodič“ je poměrně subjektivní: Každý člověk totiž vyhodnocuje situace individuálně a to, co může být problémové pro jednoho pedagoga, pro jiného problém znamenat nemusí. Účinným prostředkem se stávají různé typy **kommunikačních strategií**. Prvním zásadním krokem v komunikaci s rodiči je orientace v typologii problémových rodin. Díky potřebným znalostem může pedagog nalézt možnosti, jak účinně předcházet konfliktům a zátěžovým situacím.

I Praxe mateřské školy

Vedení dobrými úmysly se učitelky mateřských škol dopouštějí zásadní chyby, pokud se snaží ovlivňovat návyky dítěte, případně mají pocit, že musejí situaci konkrétního dítěte zásadně změnit nebo ovlivnit navzdory nesouhlasu rodičů. Realita je taková, že byt by se snažily sebevíc, bez vůle a ochoty rodičů není možné situaci jakkoli ovlivňovat či do ní zasahovat. Vždy je nutné postupovat ve spolupráci s rodičem. Kompetence každého pedagoga začínají i končí „na prahu školy“. Horší je situace, pokud se v kolektivu dětí objeví jedinec, který svým chováním zásadně narušuje klima, a situace si tudíž žádá řešení...

Učitelka by se měla pokusit „nepotlačovat“ autoritu rodiče a za každou cenu nepředikovat svůj pohled na

V současné společnosti se setkáváme s mnoha postoji, stanovisky a názory, pokud jde o pojetí výchovy dítěte. Pedagogové si uvědomují, že dochází k viditelné změně v oblasti hodnot nejen v rodinách, ale i obecně ve společnosti. Můžeme říci, že ve své podstatě nadčasovou definici pronesl v tomto směru docent Matoušek, když označil rodinu v 21. století za instituci skořápkovou, nestabilní a křehkou.

Bc. LENKA POLÁŠKOVÁ

řešení situace. Vhodným prvním krokem je přemýšlet o postoji rodiče a o důvodech, které ho k určitému chování vedou. Poměrně komplikovan

možnost daný problém odhalit. Může však účinně předcházet konfliktům a vyhozeným situacím, bude-li jednat s rozvahou, trpělivostí a empatií.

Bez vůle a ochoty rodičů není možné situaci jakkoli ovlivňovat či do ní zasahovat.

vaná bývá situace zejména v případě nespokojených rodičů. **Matoušek (2010) doporučuje:**

- pokusit se připojit k pohledu matky na situaci či problém;
- snažit se hledat a nabízet možnosti alternativ řešení, jak pohled matky rozšířit a ovlivnit;
- projevovat souhlas s matkou, respektovat její názor, snažit se nabízet jí alternativy řešení.

I Typologie problémových rodin

V pedagogické praxi se můžeme setkat s několika typy problémových rodin. Jedná se zpravidla o dysfunkční typy, které lze odhalit na základě projevu chování a způsobu komunikace. V těchto případech se učitelka musí připravit na problematickou komunikaci a promyslet si možné komunikační strategie. Členové dysfunkčních rodin mají zvýšené sklony k agresi, bývají podráždění, neosobní, nejsou ochotni řešit problémy a často kladou nepřiměřené nároky na mateřskou školu. Příčin dysfunkčnosti je celá řada a učitelka mateřské školy nemá vždy

TYPOLOGIE RODIN

(Trpišková, Vacínová, 2007):

1. Nezralá rodina

Rodičovství je vnímáno zpravidla jako neočekávané nebo nechtěné.

Projevy dysfunkčnosti, se kterými se můžeme setkat:

- nestabilita rodiny;
- nedostatek sebedůvěry v rozhodování rodiče;
- názorový nesoulad mezi rodiči, zejména v oblasti výchovných přístupů;
- problémy v oblasti sociálně-ekonomické (bydlení, zaměstnání).

Časté chyby pedagogů při komunikaci s uvedeným typem rodičů (příklady z praxe):

- nedůslednost pedagoga vůči rodiči při řešení problému;
- časté dotazy rodiče pedagog vnímá jako obtěžování nebo projev nedůvěry;
- neschopnost pedagoga dostatečně motivovat rodiče.

Obr. č. 3.5.1.10: 1. část přílohy č. 1 (zdroj: POLÁŠKOVÁ, Lenka. Typologie problémových rodičů. In: *Poradce ředitelky mateřské školy: aktuální informace a praktické rady pro řízení mateřské školy*. Praha: Forum, 2015. ISSN 1804-9745)

2. Rodina přetížena

Každý jedinec přistupuje individuálně k zátěžovým a stresovým situacím, a pokud podlehně pocitu, že se zhroutí, setkáváme se s projevy frustrace, bezmádky, vyčerpání, což má pochopitelně vliv na komunikaci s okolím i na chování vůči dítěti.

Projevy dysfunkčnosti, se kterými se můžeme setkat:

- sklony ke zkratkovitému jednání;
- neochota přiznat si chybu;
- poučování okolí;
- odkládání řešení problému;
- nedostatek času, nepolehlivost, nedodržování slibů.

Časté chyby pedagogů při komunikaci s uvedeným typem rodičů (příklady z praxe):

- Pedagogové se často nechávají ovlivnit a „střihnout“ jednáním rodičů, které bývá zpravidla chaotické a hyperaktivní, a řeší problémy „za pochodu“, narychlo.
- Pedagogové mnohdy považují řešení situace za „předem ztracené“, a tak rodiče ani neoslovují.

3. Rodina ambiciózní

Na první pohled je prostředí rodiny a její zázemí vnímáno jako mimořádně dobré pro dítě. V rodině však často bývají nastaveny jiné priority a dominují takové cíle, jako je kariéra, úspěch ve studiu, vyniknutí ve sportu či požadavek na vysoký materiální standard.

Projevy dysfunkčnosti, se kterými se můžeme setkat:

- nepřiměřené nároky na pedagogy nebo mateřskou školu;
- neochota přiznat jakoukoli chybu či nedostatek svůj nebo dítěte;
- popření skutečnosti, že by dítě mohlo emočně a citově trádit;
- zvýšený sklon ke kritice okolí;
- sklony k nedůtklivosti a agresivnímu chování.

4. Rodina perfekcionista

Setkáváme se se značnou „nezdravou“ mírou soutěživosti dítěte a neschopností rodiče adekvátně reagovat na neúspěch. Rodiče vyvíjejí na dítě

nátlak, aby podávalo vysoké výkony a vykazovalo perfektní výsledky. Tlak ze strany rodičů může mít negativní vliv na psychosomatiku dítěte.

Projevy dysfunkčnosti, se kterými se můžeme setkat:
V podstatě jsou totožné s ambiciózním typem rodin.

Časté chyby pedagogů při komunikaci s uvedeným typem rodičů (příklady z praxe):

- Rodiče vystupují s vysokou mírou sebevědomí, což pedagogy většinou odradí.
- Pedagogové nepostupují jednotně při řešení problémů.
- Rodiče tohoto typu bývají velice dobře komunikačně vybavení, dokážou okamžitě reagovat či argumentovat, zatímco pedagogové nebývají dostatečně pružní.

5. Rodina improvizující a liberální

Členové tohoto typu rodiny často argumentují tím, že chtějí z dítěte vychovat osobnost. Setkáváme se s absencí pravidel a hranic ve výchově dítěte. Takovým přístupem však rodiče neprospívají ani sobě, ani dítěti. Právě pedagogové v mateřských školách se často setkávají s dětmi, které své rodiče doslova terorizují, osobují si právo o všem rozhodovat a mít „poslední slovo“.

Projevy dysfunkčnosti, se kterými se můžeme setkat:

- neochota přiznat si problém;
- neochota spolupracovat s pedagogy a přistupovat na možnosti řešení a návrhy alternativ;
- prosazování daného výchovného přístupu, neochota cokoliv měnit.

Časté chyby pedagogů při komunikaci s uvedeným typem rodičů (příklady z praxe):

- bagatelizace životních postojů rodičů;
- nerespektování odlišného způsobu života;
- snaha přesvědčovat rodiče o jejich nesprávném postoji a špatném výchovném působení;
- rezignace pedagogů.

6. Rozmazlující (tzv. protekcionářská) rodina

Rodiče se snaží dítěti za každou cenu ve všem vyhovět. Dítě nemá rozumně nastavené hranice.

Projevy dysfunkčnosti, se kterými se můžeme setkat:

- neochota přiznat si chybu ve výchovných přístupech k dítěti;
- protežování dítěte za každou cenu;
- hledání viníka v okolí (kolektiv dětí, pedagog);
- zvýšená míra citlivosti rodičů na bezpečí dítěte.

Časté chyby pedagogů při komunikaci s uvedeným typem rodičů (příklady z praxe): totožné či velice podobné jako u liberálního typu rodin.

7. Odkládající rodina (pro pedagogy obtížně odhalitelná; uvedená typologie bývá často součástí výše uvedených příkladů)

Některé rodiny s projevy dysfunkčnosti a dlouhodobě neřešenými problémy souvisejícími s dítětem mají tendence dítě „odkládat“, a odkládat tak i řešení problémů. V mateřských školách se pedagogové v poslední době setkávají se zvláštním jevem, a sice s „odkládáním“ starších sourozenců v případě matek na mateřské dovolené. Dítě pak pobývá v mateřské škole od brzkých ranních hodin do pozdních odpoledních hodin. V některých případech pedagogové otevřeně přiznávají, že registrují citové strádání dětí.

V pedagogické praxi se často podceňuje význam komunikace a komunikačních strategií při spolupráci rodiny a školy. Základní znalosti však pomohou předcházet vzniku (nebo jej úplně eliminovat) konfliktních situací, které lze zařadit mezi vysoce zátěžové. Proto by zejména vedoucí pracovníci měli věnovat pozornost součinnosti pedagogického týmu a rozvíjet jeho kompetence v oblasti komunikace, komunikačních strategií a řešení problémových situací na pracovišti. ■

Autorka působí jako učitelka mateřské školy a zároveň jako lektorka dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků

Obr. č. 3.5.1.11: 2. část přílohy č. 1 (zdroj: POLÁŠKOVÁ, Lenka. Typologie problémových rodičů. In: *Poradce ředitelky mateřské školy: aktuální informace a praktické rady pro řízení mateřské školy*. Praha: Forum, 2015. ISSN 1804-9745)

Učitel a stres

Bc. Lenka Polášková

Odolnost vůči stresu je jednou z oblastí, na které se v rámci výběrových řízení či přijímacích pohovorů zaměřují zástupci organizací a firem. Jak je tomu však v oblasti školství? Zátěžových situací v pedagogické praxi jednoznačně přibývá, proto problematika učitelského stresu nabývá stále více na významu.

Podle údajů Evropské agentury pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci v Evropské unii jasně vyplývá, že je stres druhým nejčastějším psychosociálním problémem. Až 90% lidí ho zažije minimálně dvakrát týdně.

Stres označujeme jako stav, kdy je náš organismus vystaven mimořádným podmínkám – stresorům. Organismus je nucen nastartovat a udržovat obranné reakce, a tedy rovnováhu organismu, a předejít tak poškození či smrti. Pojem stres vychází z anglického stress (napětí, namáhání, tlak).

Typologie stresu (Bártová, 2011):

Distres

Negativně působící stres, reakce na náročné, stresové situace.

Eustres

Kladně působící stres, který můžeme označit jako stres triumfu, úspěchu, vynaloženého úsilí.

Obvykle stresu samotnému předchází dlouhodobá frustrace, například z neřešeného problému. Odolnost vůči frustracím i stresu se individuálně u osob liší, stres však zásadním způsobem ovlivňuje výkonnost.

Aby pedagog skutečně všestranně plnil svou profesi, musí být perfektně připraven. To žádá koncentraci a sebe-důvěru. Učitel je denně vystaven náročnému prostředí, přebíhá administrativu a dětem s problémovými projevy

chování. Status prestiže učitelské profese dlouhodobě klesá. Otázkou však zůstávají důvody, proč tomu tak je.

Dle mého názoru je jednou z řady příčin fakt, že v České republice není oblast školství absolutní prioritou. V tomto směru právě Česká republika může čerpat inspiraci v severských zemích, tak jako to udělala v rámci systémové podpory inkluzivního vzdělávání. To je také důvod, proč například v Norsku nebo Švédsku tzv. společné vzdělávání funguje – školství a učitelé jsou zde prioritou.

Jako pedagog v praxi se domnívám, že status učitele neposílil systém „atestací“, o kterém slyšíme čím dál více. Status pedagoga bude posílen ve chvíli, kdy český školský systém bude pracovat na systematické koncepci, která se nebude měnit s příchody a odchody jednotlivých ministrů.

Nyní se však vraťme k podstatě stresu učitelské profese. Stresovou reakci spouští tzv. stresor. Jedním z nejvíce zátěžových je stresor myšlenkový. Právě ten se však velice často vyskytuje u učitelů. Učitelé ve školách bývají vystaveni nepříjemným situacím spojeným s komunikací s rodiči, kteří si nezdíka nárokují výhody, právo diktovat pravidla a snaží se dosáhnout svého. Učitelé dělají mnohdy chybu, že se za každou cenu snaží jim okamžitě vyhovět. Bez ohledu na své reálné možnosti.

Dle mého názoru však není úkolem učitele za každou cenu vyhovět, nýbrž nabízet alternativy řešení – a ty by měly být únosné, relevantní a dosažitelné pro obě strany.

Obr. č. 3.5.1.12: 1. část přílohy č. 2 (zdroj: POLÁŠKOVÁ, Lenka. Učitel a stres. In: *Integrace a inkluze ve školní praxi: speciální vzdělávací potřeby dětí, žáků a studentů*. Praha: Forum, 2016. ISSN 2336-1212.)

Tabulka životních událostí, které jsou vysoce stresové, dle Holmes-Raheho

Životní událost	Bodů
1. Úmrtí životního partnera	100
2. Rozvod	73
3. Rozchod s manželským partnerem	65
4. Pobyt ve vězení	63
5. Úmrtí člena rodiny	63
6. Vážný úraz či onemocnění	53
7. Sňatek	50
8. Propuštění ze zaměstnání	47
9. Usmíření s manželským partnerem	45
10. Odchod do důchodu	45
11. Závažná změna zdravotního stavu	44
12. Těhotenství	40
13. Sexuální problémy	39
14. Nový člen rodiny – dítě	39
15. Závažné změny v zaměstnání	39
16. Změny v oblasti financí	38
17. Úmrtí blízkého přítele	38
18. Změna zaměstnání	37
19. Závažné problémy s partnerem	35
20. Půjčka	31
21. Vypovězení půjčky	30
22. Změna odpovědnosti v zaměstnání	29
23. Odchod dětí z domova	29
24. Problémy s rodiči partnera	28
25. Významný životní úspěch	26
26. Změny v zaměstnání partnera	26
27. Zahájení či ukončení docházky do školy	26
28. Změny v oblasti životního standardu	25
29. Změna návyků	24
30. Konflikty s nadřízenými	23
31. Změna pracovních podmínek	20
32. Změna bydliště	20
33. Žkouška ve škole	20
34. Změna návyků v oblasti trávení dovolené	19
35. Změna v oblasti náboženského citění	19
36. Změna společenského statusu	18
37. Změna v oblasti spánku	16
38. Změna v oblasti stravování	15
39. Dovolena	13
40. Dopravní přestupek	11

Stresovými faktory v pedagogické praxi bývají dále zvýšená pracovní zátěž, nedostatek uznání, nespravedlivé hodnocení nadřízených nebo kolegů a obecně konflikt hodnot. V rámci specifík ryze ženského kolektivu, který se vyskytuje v mateřských školách, bývají poměrně zásadním stresorem špatné vztahy v kolektivu. Jejich projevem je nevráživost, neochota ke spolupráci či řešení interních záležitostí před rodiči.

Poměrně častou příčinou nevráživosti bývá zejména mezi kolegy věkový rozdíl. Ten může ovlivňovat řadu zásadních skutečností. Například náhled na řešení problémů, postoje k novým věcem, rozdílné názory na výchovně vzdělávací činnost a další. Odolnost vůči stresorům vycházejícím z pedagogického týmu je individuální. Každý jedinec je schopen zvládat stresovou situaci odlišným způsobem, obecně však ovlivňuje odolnost také pohlaví.

„Nejhorší diktátor je ukryt v nás samých.“
(Lidová moudrost)

Učitelský stres je specifický především postoji samotných učitelů. Mnozí si nevěří a strach, úzkost a pokles sebevědomí má na jejich práci a osobní život negativní a zásadní vliv. Tím největším stresorem učitele je stresor myšlenkový. Proto si nezapomínejte občas udělat chvilku a zamyslet se nad následujícím:

Kdy jste se naposled za něco ocenili?
Kdy jste naposled od srdce pohladili?
Víte lidé okolo vás, že je máte rádi?
Kdy jste naposled někoho ocenili?

ZDROJ:

Bc. Lenka Polášková – e-learningový kurz 12 pravidel bezchybné komunikace v mateřské škole (dostupný na <http://www.portalproskoly.cz/onckms/>)

Autorka působí více než 14 let v oblasti předškolní výchovy a vzdělávání jako učitelka, aktuálně jako ředitelka mateřské školy, aktivně působí také v rámci lektorské a autorské praxe

Vyhodnocení:

300 bodů/rok • nízká odolnost proti stresu
• zvýšené riziko onemocnění, až 80 %
150–199 bodů/rok • riziko onemocnění až 50 %
méně než 150 bodů/rok • riziko nemoci méně než 30 %

Obr. č. 3.5.1.13: 2. část přílohy č. 2 (zdroj: POLÁŠKOVÁ, Lenka. Učitel a stres. In: *Integrace a inkluze ve školní praxi: speciální vzdělávací potřeby dětí, žáků a studentů*. Praha: Forum, 2016. ISSN 2336-1212.)

Náměty pro zpětnou vazbu lektora:

Lektor může pro zpětnou vazbu využít jednak evaluační dotazník (v tištěné či elektronické podobě), jednak formu kladení dotazů.

Příklady položek pro zpětnou vazbu:

- Byli jste spokojeni s obsahem bloku?
- Byl výklad srozumitelný?
- Byly aktivity zvoleny vhodně?
- Co vám v průběhu bloku činilo největší potíže?
- Co se v průběhu bloku podařilo/nepodařilo?
- Co byste se chtěli dozvědět?
- Splnil blok vaše očekávání?
- Co jste očekávali od lektora?
- Splnil lektor vaše očekávání?

Další doporučení ke zpětné vazbě:

- Účastníkům dopřejte dostatek času a prostoru k diskusi a kladení otázek.
- Účastníkům pozorně naslouchajte, abyste pochopili význam kladených otázek a nedošlo k nedorozumění.
- Pokud ve skupině postřehnete, že je o dané téma zájem, rozvíjejte jej v diskusi.
- Vyzvěte účastníky k dalším námětům nebo postřehům ke zlepšení.
- Za zpětnou vazbu poděkujte.

Prostor pro poznámky lektora:

.....

.....

.....

.....

.....

3.5.2 BLOK č. 2 (Legislativní rámec společného vzdělávání, projektová výuka, příklady z praxe – úspěšný přechod z MŠ do ZŠ)

Cíle bloku č. 2

- Doplnit oblast pedagogické praxe (zajímavosti z projektové výuky, zkušenosti z praxe přechodu dětí z MŠ do ZŠ, zkušenosti z realizace společného vzdělávání v praxi málotřídních škol).

Rozsah:

- 4 hodiny (4 x 45 min.)

Obsah bloku č. 2 (aktivity, úkoly, průběh):

Úvodní část:

Lektor shrne témata a zajímavosti z předchozího bloku. Lektor zopakuje pravidla a možnosti vzájemné komunikace. Účastníkům představí témata, kterými se budou v bloku č. 2 společně zabývat.

Lektor v rámci evokační aktivity vyzve účastníky ke komunikaci a klade jim otázky:

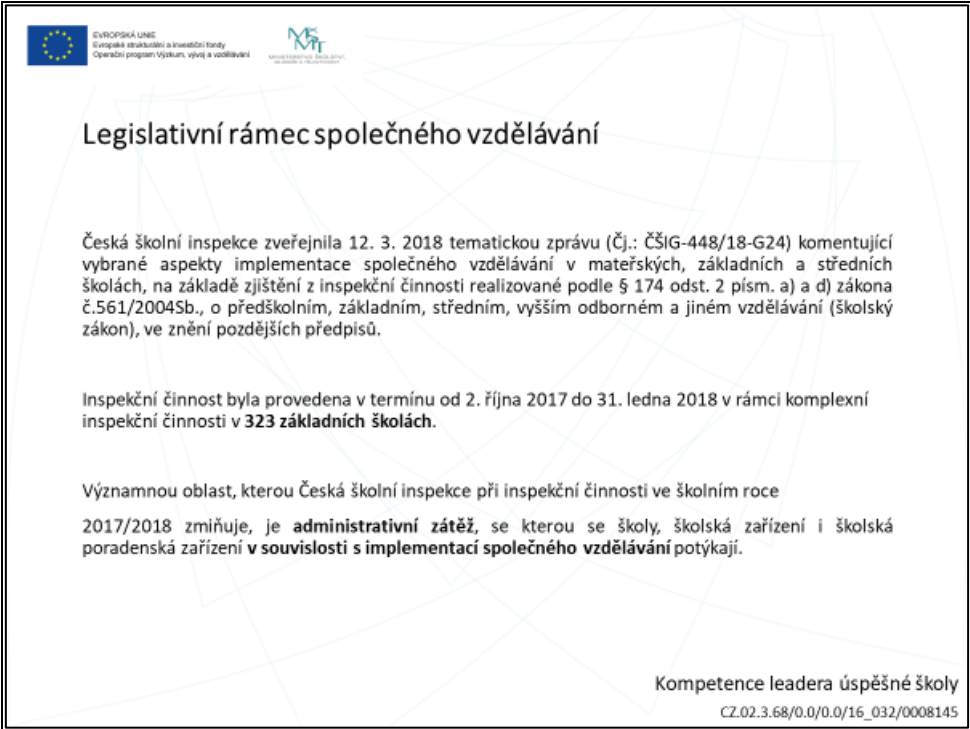
- Jaká témata ve 2. bloku vás zajímají?
- Co očekáváte od 2. bloku?

Ve 2. bloku se lektor opírá o powerpointovou prezentaci Profesní kompetence jako klíč úspěšného leadera málotřídní školy. Zaměřuje se na tato témata:

1. téma: Možnosti uplatňování inkluzivního přístupu v kontextu novely školského zákona v České republice od 1. 9. 2016 ve specifickém prostředí málotřídních škol

Výklad:

Lektor podá teoretický výklad k tématu s využitím slidů prezentace (viz obr. č. 3.5.2.1–3.5.2.23).

Legislativní rámec společného vzdělávání

Česká školní inspekce zveřejnila 12. 3. 2018 tematickou zprávu (Čj.: ČŠIG-448/18-G24) komentující vybrané aspekty implementace společného vzdělávání v mateřských, základních a středních školách, na základě zjištění z inspekční činnosti realizované podle § 174 odst. 2 písm. a) a d) zákona č. 561/2004Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Inspekční činnost byla provedena v termínu od 2. října 2017 do 31. ledna 2018 v rámci komplexní inspekční činnosti v **323 základních školách**.

Významnou oblast, kterou Česká školní inspekce při inspekční činnosti ve školním roce 2017/2018 zmiňuje, je **administrativní zátěž**, se kterou se školy, školská zařízení i školská poradenská zařízení **v souvislosti s implementací společného vzdělávání** potýkají.

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.5.2.1: Slide č. 2 (prezentace Legislativní rámec společného vzdělávání, projektová výuka, příklady z praxe; zdroj: Lenka Polášková)

EVROPSKÁ UNIE
 Evropské strukturální a investiční fondy
 Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
 MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Legislativní rámec společného vzdělávání

K 30. 9. 2017 navštěvovalo předškolní vzdělávání celkem 14 101 dětí se SVP, tzn. 3,9 % z celkového počtu dětí v předškolním vzdělávání. **Podíl žáků se SVP z celkového počtu žáků v ZŠ se dlouhodobě pohybuje okolo 11 %** (ve školním roce 2017/2018 činilo 11,6 %).

Pozitiva

Kladně inspekce hodnotí, že **až v 97 % základních škol vzdělávání žáků s SVP v hlavním vzdělávacím proudu**. Ve většině navštívených škol byla žákům se SVP poskytována doporučená podpůrná opatření ve stanovených termínech a ve stanoveném rozsahu.

Z hospitací vyplynulo, že **podpora asistentů pedagoga byla pro žáky se SVP převážně přínosná**. Zejména na 1. stupni základních škol se spolupráce učitelů s asistenty pedagoga se **úspěšně v dlouhodobém měřítku daří**.

Kompetence leadera úspěšné školy
 CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.5.2.2: Slide č. 3 (prezentace Legislativní rámec společného vzdělávání, projektová výuka, příklady z praxe; zdroj: Lenka Polášková)

EVROPSKÁ UNIE
 Evropské strukturální a investiční fondy
 Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
 MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Legislativní rámec společného vzdělávání

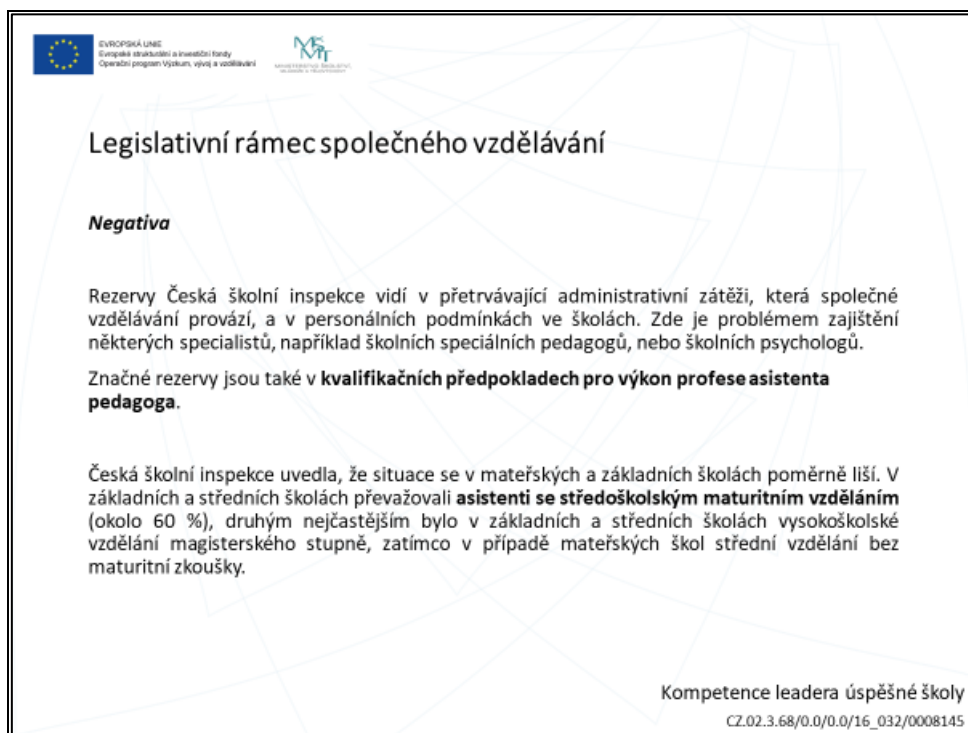
Oproti 2. stupni jsou asistenti pedagoga na 1. stupni častěji zapojováni do přípravy hodin, ve větší míře se podílejí na činnostech ve výuce společně s učitelem, častěji pracují také s ostatními žáky, nejen s žáky se SVP. Celkově můžeme na 1. stupni zaznamenat také vyšší míru přínosu podpory asistenta pedagoga (jak pro žáky se SVP, tak pro ostatní žáky). **Až 92,9 % asistentů pedagoga základních škol působí v běžných třídách.**

V obecném rámci se školám daří získávat podpůrná opatření (například kompenzační pomůcky) levněji a zbylé finanční prostředky využívají pro další formy podpory poskytované dětem a žákům se SVP.

Kompetence leadera úspěšné školy
 CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.5.2.3: Slide č. 4 (prezentace Legislativní rámec společného vzdělávání, projektová výuka, příklady z praxe; zdroj: Lenka Polášková)

Legislativní rámec společného vzdělávání

Negativa

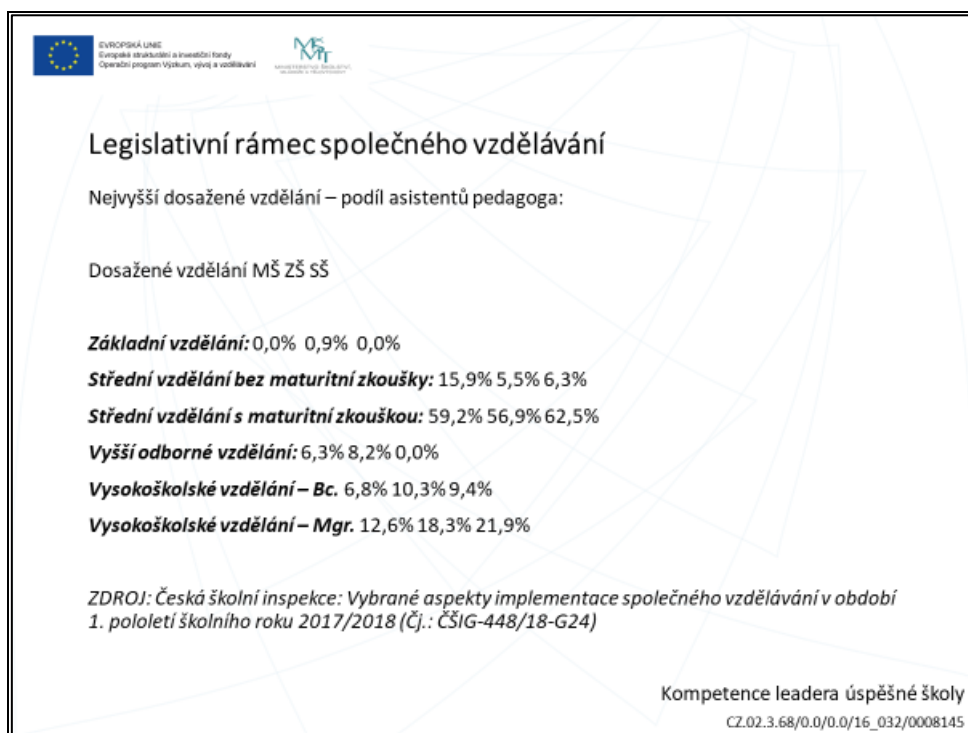
Rezervy Česká školní inspekce vidí v přetrvávající administrativní zátěži, která společné vzdělávání provází, a v personálních podmínkách ve školách. Zde je problémem zajištění některých specialistů, například školních speciálních pedagogů, nebo školních psychologů.

Značné rezervy jsou také v **kvalifikačních předpokladech pro výkon profese asistenta pedagoga**.

Česká školní inspekce uvedla, že situace se v mateřských a základních školách poměrně liší. V základních a středních školách převažovali **asistenti se středoškolským maturitním vzděláním** (okolo 60 %), druhým nejčastějším bylo v základních a středních školách vysokoškolské vzdělání magisterského stupně, zatímco v případě mateřských škol střední vzdělání bez maturitní zkoušky.

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.5.2.4: Slide č. 5 (prezentace Legislativní rámec společného vzdělávání, projektová výuka, příklady z praxe; zdroj: Lenka Polášková)

Legislativní rámec společného vzdělávání

Nejvyšší dosažené vzdělání – podíl asistentů pedagoga:

Dosažené vzdělání MŠ ZŠ ZŠ SŠ SŠ

Základní vzdělání: 0,0% 0,9% 0,0%

Střední vzdělání bez maturitní zkoušky: 15,9% 5,5% 6,3%

Střední vzdělání s maturitní zkouškou: 59,2% 56,9% 62,5%

Vyšší odborné vzdělání: 6,3% 8,2% 0,0%

Vysokoškolské vzdělání – Bc. 6,8% 10,3% 9,4%

Vysokoškolské vzdělání – Mgr. 12,6% 18,3% 21,9%

ZDROJ: Česká školní inspekce: Vybrané aspekty implementace společného vzdělávání v období 1. pololetí školního roku 2017/2018 (Čj.: ČŠIG-448/18-G24)

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.5.2.5: Slide č. 6 (prezentace Legislativní rámec společného vzdělávání, projektová výuka, příklady z praxe; zdroj: Lenka Polášková)

 EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

 MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Legislativní rámec společného vzdělávání

Kvalifikace na pozici asistenta pedagoga – podíl asistentů pedagoga:
Dosažené vzdělání MŠ ZŠ SŠ

Kurz Studium asistenta pedagoga: 40,8% 43,3% 43,8%
Kurz Studium pedagogiky: 2,1% 3,1% 0,0%
Pedagogický obor na střední škole: 15,7% 12,9% 9,4%
Pedagogický obor na vyšší odborné škole: 4,7% 3,5% 0,0%
Pedagogický obor na vysoké škole: 13,6% 19,4% 21,9%
Pedagogický kurz ČŽV na VŠ: 3,1% 6,2% 6,3%
Bez kvalifikace: 19,9% 11,6% 18,8%

ZDROJ: Česká školní inspekce: Vybrané aspekty implementace společného vzdělávání v období 1. pololetí školního roku 2017/2018 (č.j.: ČŠIG-448/18-G24)

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.5.2.6: Slide č. 7 (prezentace Legislativní rámec společného vzdělávání, projektová výuka, příklady z praxe; zdroj: Lenka Polášková)

 EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

 MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Legislativní rámec společného vzdělávání

Nedostatky v doporučení ŠPZ

Česká školní inspekce také upozornila, že v nezanedbatelném podílu případů byla doporučení vydávaná ŠPZ pro vzdělávání žáka ve škole hodnocena jak Českou školní inspekcí, tak samotnými školami, jako **nedostatečně podrobná, nedostatečně konkrétní či nedostatečně srozumitelná** na to, aby školy na základě těchto doporučení byly schopny žáka se SVP efektivně vzdělávat.

Nedostatečná spolupráce s asistenty pedagoga

Pozornost je v rámci inspekční činnosti v základních školách věnována také rovněž **spolupráce učitelů a asistentů pedagoga**. V necelé pětině hospitovaných hodin v základních školách bylo vzdělávání žáka se SVP ponecháno zcela na asistentovi pedagoga, učitel se věnoval pouze ostatním žákům. Dokonce v některých případech asistenti pedagoga vykonávají činnost, kterou by vykonávat neměli.

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.5.2.7: Slide č. 8 (prezentace Legislativní rámec společného vzdělávání, projektová výuka, příklady z praxe; zdroj: Lenka Polášková)

 EVROPSKÁ UNIE
 Evropské strukturální a investiční fondy
 Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

 MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
 MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Legislativní rámec společného vzdělávání

V obecném měřítku ČŠI sleduje a hodnotí v problematice společného vzdělávání následující:

Identifikuje škola žáky s SVP?

- ✓ Má vaše škola efektivně nastavený systém diagnostiky od nástupu žáka do školy po ukončení jeho docházky?
- ✓ Jsou se systémem pedagogické diagnostiky dostatečně seznámeni a ztotožnění všichni pedagogové, včetně asistentů pedagoga?
- ✓ Dokáže váš systém diagnostiky odhalit speciální vzdělávací potřeby?
- ✓ Jsou se systémem diagnostiky seznámeni zákonní zástupci?
- ✓ Probíhá ve vaší škole nějaká forma spolupráce se školským poradenským zařízením (např. depistáže)?
- ✓ Spolupracuje vaše škola s jiným zařízením (raná péče) apod.?

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.5.2.8: Slide č. 9 (prezentace Legislativní rámec společného vzdělávání, projektová výuka, příklady z praxe; zdroj: Lenka Polášková)

 EVROPSKÁ UNIE
 Evropské strukturální a investiční fondy
 Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

 MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
 MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Legislativní rámec společného vzdělávání

Vytváří škola podmínky pro úspěšný rozvoj žáků s SVP?

- ✓ Daří se vám uplatňovat individuální přístup a reagovat na specifické potřeby dítěte/žáka?
- ✓ Spolupracuje vaše škola – pedagogové – se zákonnými zástupci žáků
- ✓ Má vaše škola nastaveny mechanismy pro úspěšné začlenění žáka s SVP? Jaké?
- ✓ Je v systému, plánu DVPP (dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků) zohledněna nutnost rozvoje kompetencí pedagogických pracovníků v rovině speciálně pedagogických disciplín?
- ✓ Je vaše škola při vytváření podmínek v součinnosti se školským, poradenským zařízením?

Zohledňuje škola vliv vnějšího prostředí na úspěšnost dítěte, zejména prostředí rodiny?

- ✓ Má vaše škola nastaven systém komunikace s rodiči žáků s SVP?
- ✓ Jsou pedagogové plně seznámeni se specifiky komunikace s rodičem žáka s SVP?

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.5.2.9: Slide č. 10 (prezentace Legislativní rámec společného vzdělávání, projektová výuka, příklady z praxe; zdroj: Lenka Polášková)

EVROPSKÁ UNIE
 Evropské strukturální a investiční fondy
 Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
 MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Legislativní rámec společného vzdělávání

Má škola preventivní systémy na omezení rizikového chování?

- ✓ Jaké konkrétní mechanismy má vaše škola nastaveny, aby preventivně působila v rovině ochrany dětí před diskriminací, rasismem, projevy násilí, agrese, agresivity?
- ✓ Má vaše škola definovány cíle těchto mechanismů v minimálně preventivním programu nebo jiném dokumentu?
- ✓ Má vaše škola definovány informace o oblasti speciálních vzdělávacích programů ve školním řádu?
- ✓ Má vaše škola adekvátně zpracován školní vzdělávací program a zohledňuje oblast speciálně vzdělávacích potřeb?

Přijímá škola opatření k odstranění sociálních, zdravotních a bezpečnostních bariér v průběhu vzdělávání?

- ✓ Poskytuje škola ve spolupráci s ŠPZ poradenskou pomoc?

Kompetence leadera úspěšné školy
 CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.5.2.10: Slide č. 11 (prezentace Legislativní rámec společného vzdělávání, projektová výuka, příklady z praxe; zdroj: Lenka Polášková)

EVROPSKÁ UNIE
 Evropské strukturální a investiční fondy
 Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
 MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Legislativní rámec společného vzdělávání

- ✓ Jsou zákonní zástupci seznámeni s možností konzultovat v případě potřeby oblast diagnostiky a pedagogicko-psychologické intervence?
- ✓ Je ve vaší škole vytvořeno pozitivní klima? Panuje v ní přátelské prostředí a vzájemná důvěra mezi rodiči žáků a pedagogy?
- ✓ Zachovávají pedagogové mlčenlivost a respekt k rodičům?

Jsou uplatňovány účinné pedagogické metody a individuální přístup?

- ✓ Nastavuje škola funkční metody a formy práce, které napomáhají k úspěšnému začlenění žáků s SVP?
- ✓ Sdílejí pedagogové své zkušenosti, příklady dobré praxe?
- ✓ Má škola možnost sdílení příkladů dobré praxe s jinou školou?

Kompetence leadera úspěšné školy
 CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.5.2.11: Slide č. 12 (prezentace Legislativní rámec společného vzdělávání, projektová výuka, příklady z praxe; zdroj: Lenka Polášková)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Legislativní rámec společného vzdělávání

Vývoj oblasti podpory žáků s SVP v České republice

K 1. 9. 2016 skončila účinnost **vyhlášky č. 73/2005 Sb.**, o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, ve znění pozdějších předpisů, a nabyla účinnosti **vyhláška č. 27/2016 Sb.**, o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných. Zároveň pokračovala novelizace **zákona č. 561/2004 Sb.**, o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

Již v únoru 2015 Poslanecká sněmovna schválila návrh novely školského zákona a některých dalších zákonů. Jeho první část je věnována změnám obecných ustanovení školského zákona. Tato ustanovení jsou spojena s **poskytováním předškolního a základního vzdělávání**.

Novela nabyla účinnosti prvním dnem kalendářního měsíce následujícího po dni jejího vyhlášení. Můžeme se setkat s různými daty, ve kterých jednotlivé body nabýly účinnosti. Zásadní je však účinnost bodů týkajících se **implementace systémové podpory inkluzivního vzdělávání**, a to k 1. 9. 2016. **Jako nejzásadnější byly označovány změny ve vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami (§ 16–16b).**

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.5.2.12: Slide č. 13 (prezentace Legislativní rámec společného vzdělávání, projektová výuka, příklady z praxe; zdroj: Lenka Polášková)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Legislativní rámec společného vzdělávání

Kdo byl do 1. 9. 2016 definován jako dítě, žák či student se speciálními vzdělávacími potřebami?

Školský zákon v minulosti precizně definoval kategorie, dle kterých bylo možné určit děti, žáky, případně studenty se speciálními vzdělávacími potřebami, a tato struktura byla pro učitelky mateřských škol i ředitele dobře čitelná:

Zdravotní postižení (mentální, tělesné nebo sluchové postižení, vada řeči, kombinované vady, poruchy autistického spektra, vývojové poruchy chování a učení – ADHD, ADD, SPU).

Zdravotní znevýhodnění (zdravotní oslabení, dlouhodobá nemoc, lehčí zdravotní poruchy vedoucí k poruchám učení).

Sociální znevýhodnění (ohrožení sociálně patologickými jevy, nízké sociokulturní postavení, nařízená ústavní výchova, ochranná výchova, děti azylantů, migrantů, děti menšin).

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.5.2.13: Slide č. 14 (prezentace Legislativní rámec společného vzdělávání, projektová výuka, příklady z praxe; zdroj: Lenka Polášková)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Legislativní rámec společného vzdělávání

Přehled změn po poslední novele inkluzivní vyhlášky od 1. 1. 2020 - nejpodstatnější změny, k nimž po novele vyhlášky č. 248/2019 dochází:

- ✓ Možnost zřizovat školy pro žáky s různým druhem znevýhodnění.

POZOR: Stále však platí zákaz vzdělávat žáky s různým druhem znevýhodnění na úrovni třídy, oddělení nebo studijní skupiny.

- ✓ Kompenzační pomůcky, speciální učebnice.
- ✓ Financování podpůrných opatření (na úrovni ŠPZ).
- ✓ Plán pedagogické podpory.
- ✓ Individuální vzdělávací plán.
- ✓ Změny v počtu souběžně působících pedagogických pracovníků ve třídě.

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.5.2.14: Slide č. 15 (prezentace Legislativní rámec společného vzdělávání, projektová výuka, příklady z praxe; zdroj: Lenka Polášková)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Legislativní rámec společného vzdělávání

Je potřeba vzít také na zřetel, že v příloze č. 1 vyhlášky vznikl nový pododdíl 1.11. Ten poukazuje na změny v oblasti přístupu financování podpůrných opatření.

Konkrétně tedy. U podpůrných opatření:

- a) spočívajících v činnosti asistenta pedagoga,
- b) spočívajících v činnosti speciálního pedagoga,
- c) spočívajících v činnosti školního speciálního pedagoga,
- d) spočívajících v činnosti školního psychologa,
- e) pedagogické intervence,
- f) předmětu speciálně pedagogické péče,
- g) speciálních učebnic,
- h) speciálních učebních pomůcek a
- i) kompenzačních pomůcek

je níže uvedená normovaná finanční náročnost podmíněná; finanční prostředky ze státního rozpočtu na tato podpůrná opatření se poskytují pouze v případě, pokud žák nemůže využít již dříve doporučené podpůrné opatření financované ze státního rozpočtu na základě doporučení pro jiného žáka.“

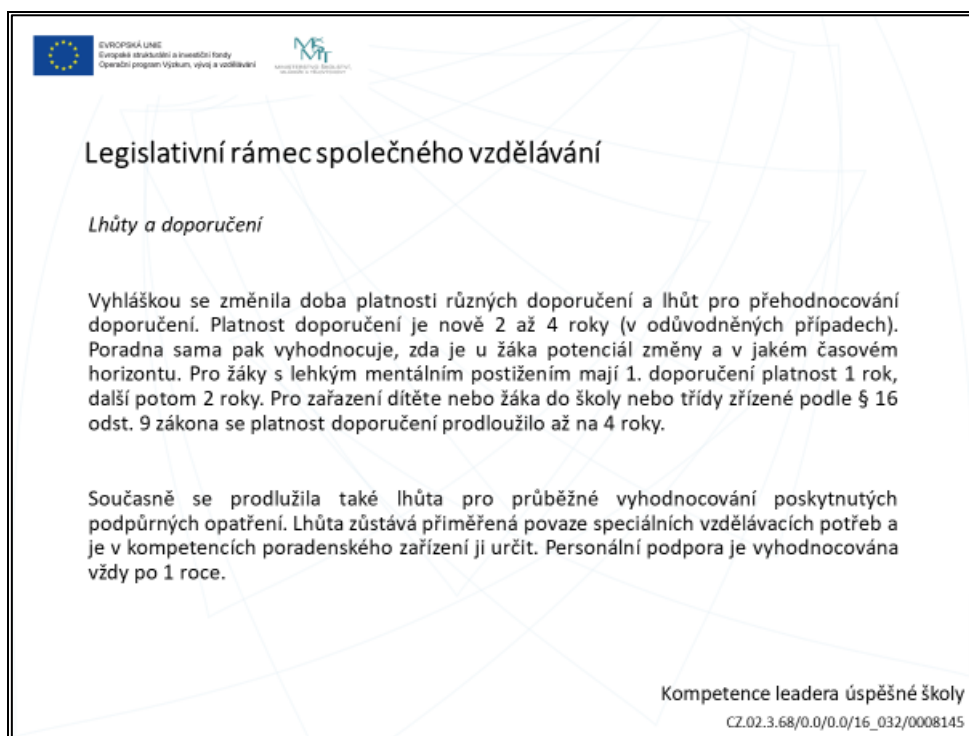
Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.5.2.15: Slide č. 16 (prezentace Legislativní rámec společného vzdělávání, projektová výuka, příklady z praxe; zdroj: Lenka Polášková)

Obr. č. 3.5.2.16: Slide č. 17 (prezentace Legislativní rámec společného vzdělávání, projektová výuka, příklady z praxe; zdroj: Lenka Polášková)

Obr. č. 3.5.2.17: Slide č. 18 (prezentace Legislativní rámec společného vzdělávání, projektová výuka, příklady z praxe; zdroj: Lenka Polášková)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

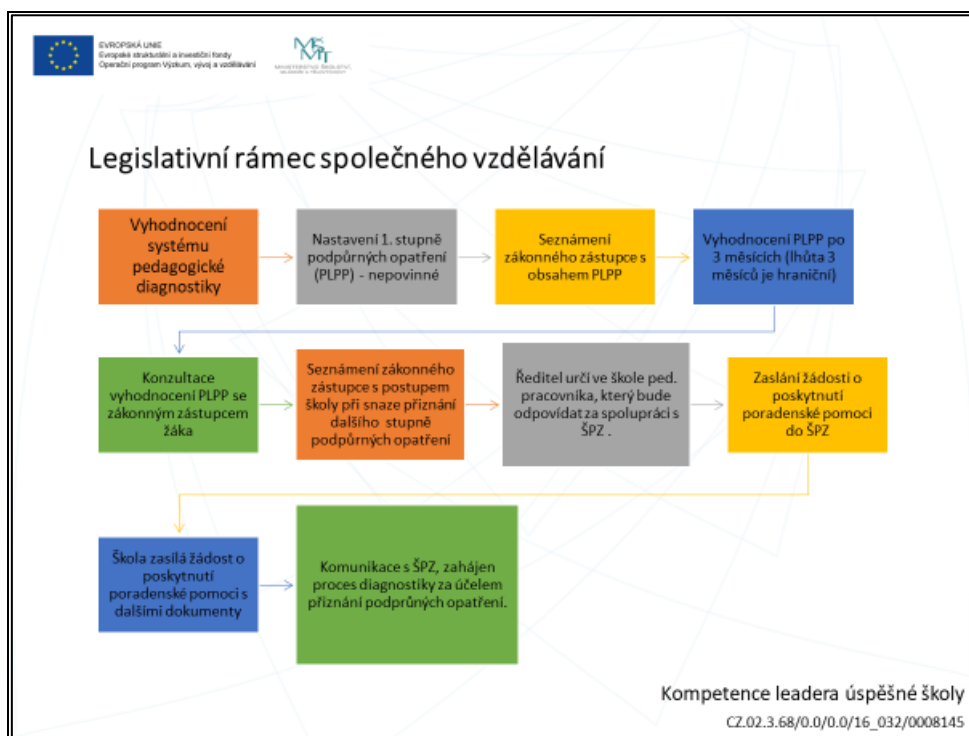
Legislativní rámec společného vzdělávání

Organizace vzdělávání

Inkluzivní vyhláška nastavuje parametry organizace vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a konkretizuje počty ve třídách, odděleních, nebo studijních skupinách. **Ve třídě, oddělení nebo studijní skupině se může vzdělávat zpravidla nejvýše 5 žáků se speciálními vzdělávacími potřebami s přiznanými podpůrnými opatřeními druhého až pátého stupně, a to s přihlédnutím ke skladbě těchto podpůrných opatření a povaze speciálních vzdělávacích potřeb žáků.**

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.5.2.18: Slide č. 19 (prezentace Legislativní rámec společného vzdělávání, projektová výuka, příklady z praxe; zdroj: Lenka Polášková)

Obr. č. 3.5.2.19: Slide č. 20 (prezentace Legislativní rámec společného vzdělávání, projektová výuka, příklady z praxe; zdroj: Lenka Polášková)

Legislativní rámec společného vzdělávání

Proces tzv. Revize

Řešení otázky tzv. revize nalezneme zakotveno v § 16b, zákona č. 561/2004 Sb. Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), v platném znění.

Revize je nástrojem společného vzdělávání, směřující k možnosti odvolání, v situacích, kdy žák, student, zákonný zástupce, případně škola nejsou spokojeni s výsledky procesu diagnostiky školského poradenského zařízení.

Dítě, žák student, nebo zákonný zástupce má možnost **do 30 dní, ode dne, kdy obdrží zprávu nebo doporučení školského poradenského zařízení** požádat o provedení tzv. revize. Zprávu vždy obdrží dítě, žák, student. Doporučení bývá odesíláno škole.

Žadatel o revizi může vyjádřit nesouhlas či svou pochybnost například k závěrům zprávy z vyšetření, k oblasti posouzení speciálních vzdělávacích potřeb, nebo například k doporučení podpůrných opatření.

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.5.2.20: Slide č. 21 (prezentace Legislativní rámec společného vzdělávání, projektová výuka, příklady z praxe; zdroj: Lenka Polášková)

Legislativní rámec společného vzdělávání

Nutno dodat, že revize může využít také orgán veřejné moci, který v předchozích krocích stanovil svým rozhodnutím zákonnému zástupci dítěte, žáka nebo studenta povinnost využít odbornou poradenskou pomoc ve školském, poradenském zařízení.

Dalším orgánem, který může využívat nástrojů revize je také Česká školní inspekce.

Revizním orgánem je v České republice Národní ústav pro vzdělávání. Podání musí obsahovat označení revizní právnické osoby, které je určeno. Revizním pracovištěm je NÚV, sekce III, pracoviště Novoborská 372/8, Praha 9 – Střížkov, 190 00. Ten má v součtu celkem 60 dní po obdržení žádosti na to, aby proces revize zahájil, prověřil a také zakončil s konkrétními závěry.

Ten probíhá na pracovišti školského poradenského zařízení, které zprávu a doporučení vystavilo. Doporučuje se k žádosti doplnit informace o tom, jaký je důvod o revizi, doplnit informace o pracovišti, které zprávu či doporučení vydalo a doložit příslušnou dokumentaci. Žádost obsahuje kopie dokumentů – podkladů, které byly poskytnuty školskému poradenskému zařízení při zahájení poradenské služby a které byly podkladem pro vydání zprávy nebo doporučení. Doložení dokumentů, které budou předmětem revize, je nezbytnou podmínkou zahájení revize.

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.5.2.21: Slide č. 22 (prezentace Legislativní rámec společného vzdělávání, projektová výuka, příklady z praxe; zdroj: Lenka Polášková)

EVROPSKÁ UNIE
 Evropské strukturální a investiční fondy
 Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
 MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Legislativní rámec společného vzdělávání

Ze žádosti musí být zcela jasné, kdo ji předkládá, které věci se týká, co se navrhuje a o co se ve věci žádá. **Fyzická osoba uvede v podání jméno, příjmení, datum narození a místo trvalého pobytu, popřípadě jinou adresu pro doručování. Kvůli případnému usnadnění průběhu revizního šetření by měla žádost obsahovat i kontaktní údaje žadatele.**

Proces revize má tři kroky:

1. krok
Probíhá kontrolní činnost dokumentace.
2. krok
Proces revize posuzuje oblast a charakter speciálních vzdělávacích potřeb dítěte, žáka, studenta. A také skutečnost, zda nastavená podpůrná opatření dostatečně zohledňují jeho individuální potřeby.
3. krok
Ve třetím kroku dochází k novému posouzení vzdělávacích potřeb dítěte, studenta, žáka.

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.5.2.22: Slide č. 23 (prezentace Legislativní rámec společného vzdělávání, projektová výuka, příklady z praxe; zdroj: Lenka Polášková)

EVROPSKÁ UNIE
 Evropské strukturální a investiční fondy
 Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
 MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Legislativní rámec společného vzdělávání

Revizní zpráva se zasílá dítěti, žaku, studentovi nebo zákonnému zástupci, příslušnému školskému poradenskému zařízení, a s vyloučením údajů, které jsou pouze obsahem zprávy podle § 16a odst. 3, také škole nebo školskému zařízení. v případě, že orgán sociálně-právní ochrany dětí žádal školské poradenské zařízení podle § 16a odst. 4 o poskytnutí doporučení, zašle školské poradenské zařízení tomuto orgánu také revizní zprávu v rozsahu týkajícím se poskytnutého doporučení.

Školské poradenské zařízení je povinno poskytovat součinnost v rámci celého procesu revize a taktéž respektovat závěry, vycházející s výsledků revize.

Do vydání revizní zprávy, která nahrazuje revidovanou zprávu nebo doporučení, se postupuje podle původního doporučení a zprávy vydaných školským poradenským zařízením. Pokud žadatel nebude nadále spokojen se závěry revizního šetření, pak se může obrátit na soud.

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.5.2.23: Slide č. 24 (prezentace Legislativní rámec společného vzdělávání, projektová výuka, příklady z praxe; zdroj: Lenka Polášková)

Sdílení zkušeností:

Po této části následují dotazy účastníků a jejich zkušenosti z praxe.

2. téma: Spolupráce se zřizovatelem a širší veřejností

Výklad:

Lektor podá teoretický výklad k tomuto tématu.

Příklad:

Následuje příklad modelové situace komunikace se zřizovatelem při krizové situaci. Lektor požádá účastníky, aby zhodnotili celou situaci a zamysleli se nad možnostmi řešení.

Následně uvede variantu kladné reakce (tj. příklad 😊).

Příklad modelové situace (autor: Mgr. Lenka Polášková):

Paní Alena byla dlouhá léta ředitelkou málotřídní školy. Měla vždy pocit, že svou práci zvládá dobře a vycházela také velmi dobře s rodiči dětí, žáků a kolektivem. Měla jejich respekt. V rámci možností se snažila, aby žákům přinášela nové informace, aktivity a zajímala se o novinky v oblasti pedagogiky a psychologie. Tento stav trval do doby, kdy v obci bylo ustanoveno nové zastupitelstvo a starostka obce. Starostka byla mladá, energická, vysokoškolačka s jasnou vizí kariérního postupu. Svými postoji a agresivním prosazováním názorů se snažila v obci získat vůdcovské postavení. V rámci zasedání obecního zastupitelstva neustále skákala kolegům i Aleně do řeči, snažila se mít vždy poslední slovo. Měla pocit, že starší kolegové a ředitelka školy ustrnuly a nemají školce co dát. Její představa o směřování školy se od jiných značně lišila. Své názory prosazovala také mezi rodiči. Alena se snažila dlouho situaci přehlížet, tolerovat starostčiny nářázky. Jednoho dne však již nevydržela a starostku „napomenula“ za její chování vůči ostatním. Starostka se však k situaci postavila dle svého: „Milá paní ředitelko, a co vy vlastně děláte s žáky nového? Umíte zacházet s počítačem, a vůbec? No a poslední dobou se teda i hodně maminek vyjádřilo, že naše škola nemá co nabídnout.“ Přítomní se zarazili, nikdo se však Aleny nezastal a vlastně se všichni v koutku duše báli starostce oponovat. Alena nejprve zbledla. Očekávala, že se za ni někdo postaví. Pracovala s lidmi přeci jen již dlouhá léta. U nich však vyhrál strach ze vzájemné konfrontace. Alena mlčky vstala a odešla z místnosti, kde se setkání konalo. „Hm, člověk někdy neunes pravdu, že?“ dodala starostka. Alena onemocněla, a ani po návratu zpět do školy již nebyla schopna komunikovat uvolněně s rodiči a korektně a otevřeně se svými kolegy. Její úzkost, strach i pokles sebevědomí byly veliké a začala uvažovat o předčasném odchodu do důchodu...

Reakce ředitelky Aleny:

Varianta 😞:
bez reakce

Varianta 😊:

„Děkuji paní starostce za názor. Pokud je to vše, dovoluji mi se také vyjádřit. Aktuální téma zasedání není zaměřeno na řešení kvalifikace a koncepce ředitelky této školy, čímž považuji předmět příspěvku paní kolegyně za zcela nepodstatný vzhledem k otázkám, které zde dnes řešíme. Navíc musím veřejně zdůraznit, že nejsem spokojená se způsobem vaší prezentace, komunikací. Nyní bych se ráda vyjádřila

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

k vašim argumentům. Naše škola prošla v minulých letech řádně kontrolní činností České školní inspekce a obecně je hodnocena vždy nadprůměrně. Zapojili jsme se také do několika projektů a získali mezinárodní ocenění za spolupráci s mateřskými školami ze Slovenska a Polska. Zákonní zástupci žáků mají možnost vyjádřit svá stanoviska prostřednictvím dotazníku, který mají k dispozici 2x ročně, dále zde máme školskou radu a samozřejmě mají k dispozici školní e-mail a možnost individuálních konzultací. Domnívám se, že v tomto směru je škola maximálně vstřícná. Prosím, abyste v případech, kdy jsou rodiče nespokojeni, informovala mě, abychom mohli na situaci okamžitě reagovat, a netrpěla tak dobrá pověst školy, kterou svým chováním bohužel ohrožujete. Kvalitní škola znamená především týmovou práci, korektnost a vzájemnou pomoc.“

Otázky lektora:

- Ocitli jste se někdy v podobné situaci při komunikaci se zřizovatelem?
- Jak byste zhodnotili komunikaci mezi vaší školou a zřizovatelem?

Diskuse/sdílení zkušeností:

Lektor požádá účastníky, aby se podělili o zkušenosti z praxe a vyzve je k diskusi.

3. téma: Zajímavosti z pedagogické praxe – projektová výuka a přechod dětí z MŠ do ZŠ

Výklad:

Lektor podá teoretický výklad k tématu. V rámci výkladu odkazuje na distanční text, podkapitolu 4.2 Základy etapy pedagogického projektu v málotřídní škole: ukázka schématu (příloha 5.5.2.1) – viz níže.

Příklad: Ukázka schématu jednotlivých částí přípravy pedagogického projektu (zdroj: vlastní materiál lektorky Mgr. Lenky Poláškové):

Název organizace:

Třída:

Šk. r.:

Třídní učitelka:

Název projektu:

Organizační schéma projektu

Charakteristika	Cíl	Časový úsek	Pomůcky	Počet dětí/žáků

Obsahové schéma projektu

Smysl projektu	Způsob zhodnocení	Výstupy projektu	Prezentace	Metody a formy práce

Stručný popis průběhu realizace projektu

--

Charakteristika klíčových kompetencí dle RVP ZV, které budeme projektem rozvíjet, doplňte dle potřeby:

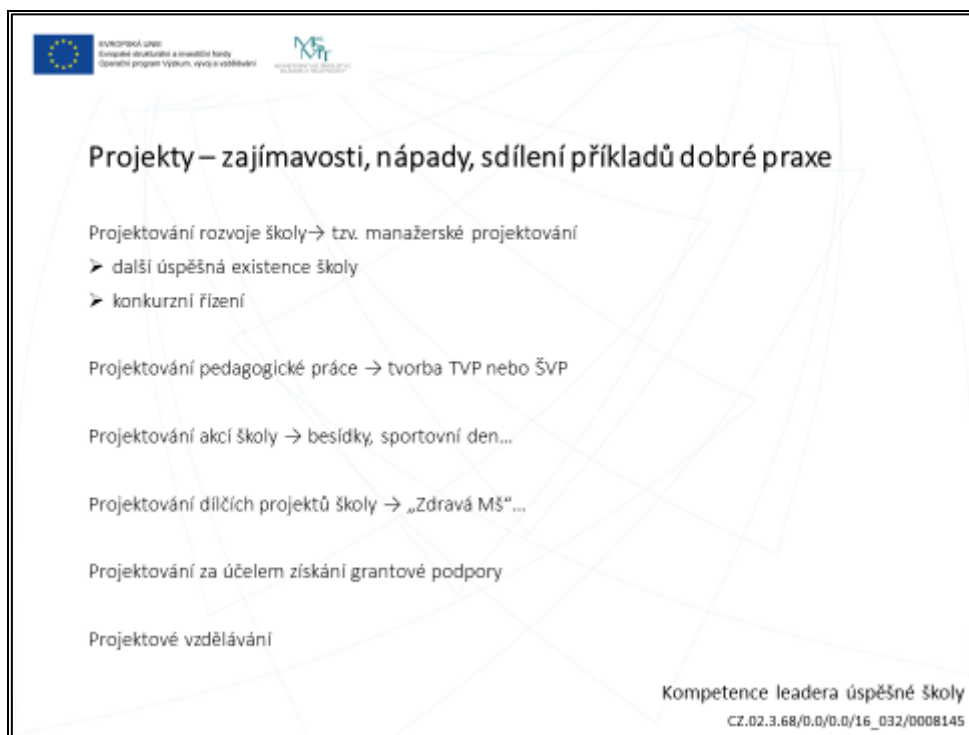

Charakteristika dílčích vzdělávacích cílů dle jednotlivých oblastí RVP ZV, které má projekt rozvíjet, doplňte dle potřeby:

Lektor se v této části opírá o powerpointovou prezentaci, konkrétně slidy č. 25–33.

Obr. č. 3.5.2.24: Slide č. 25 (prezentace Legislativní rámec společného vzdělávání, projektová výuka, příklady z praxe; zdroj: Lenka Polášková)

Projekty – zajímavosti, nápady, sdílení příkladů dobré praxe

Projektování rozvoje školy → tzv. manažerské projektování

- další úspěšná existence školy
- konkurzní řízení

Projektování pedagogické práce → tvorba TVP nebo ŠVP

Projektování akcí školy → besídky, sportovní den...

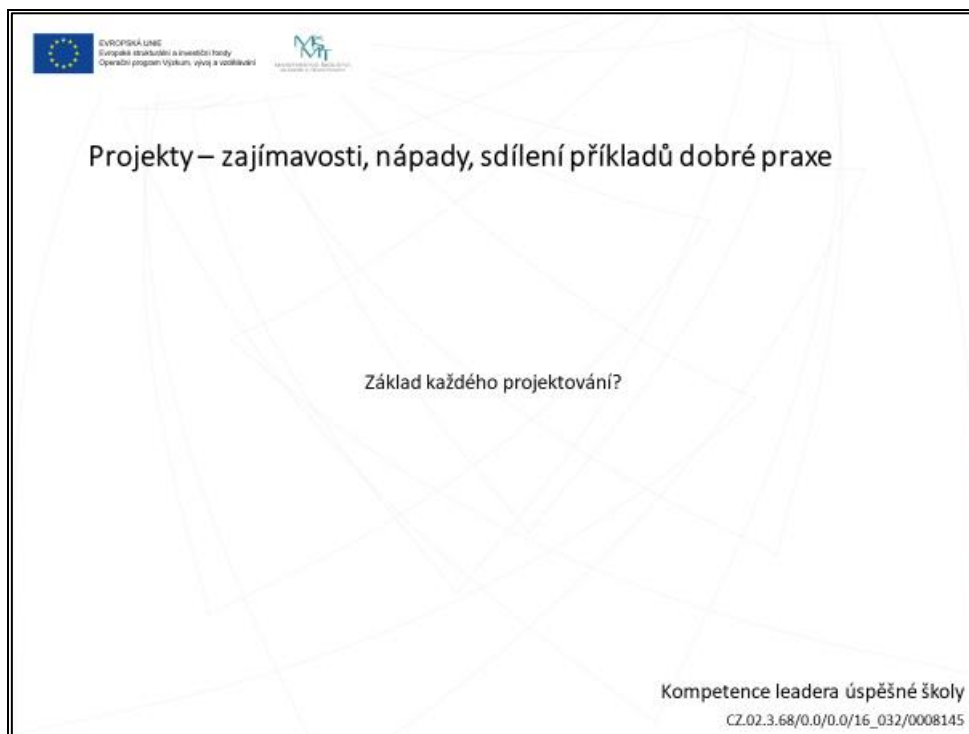
Projektování dílčích projektů školy → „Zdravá MŠ“ ...

Projektování za účelem získání grantové podpory

Projektové vzdělávání

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.5.2.25: Slide č. 26 (prezentace Legislativní rámec společného vzdělávání, projektová výuka, příklady z praxe; zdroj: Lenka Polášková)

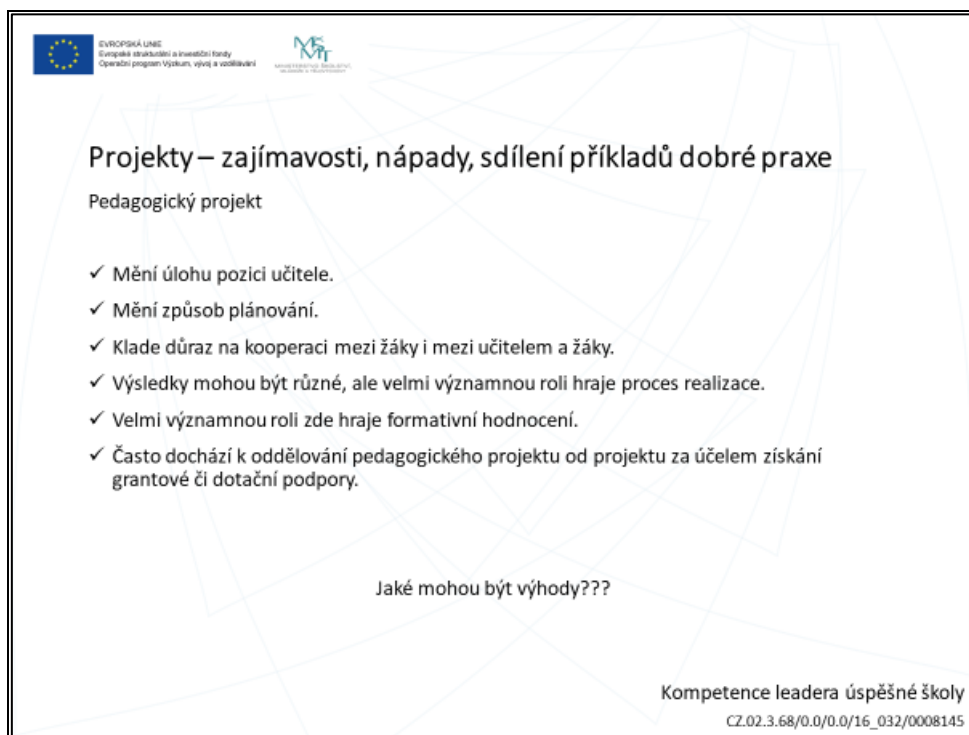
Projekty – zajímavosti, nápady, sdílení příkladů dobré praxe

Základ každého projektování?

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.5.2.26: Slide č. 27 (prezentace Legislativní rámec společného vzdělávání, projektová výuka, příklady z praxe; zdroj: Lenka Polášková)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Projekty – zajímavosti, nápady, sdílení příkladů dobré praxe

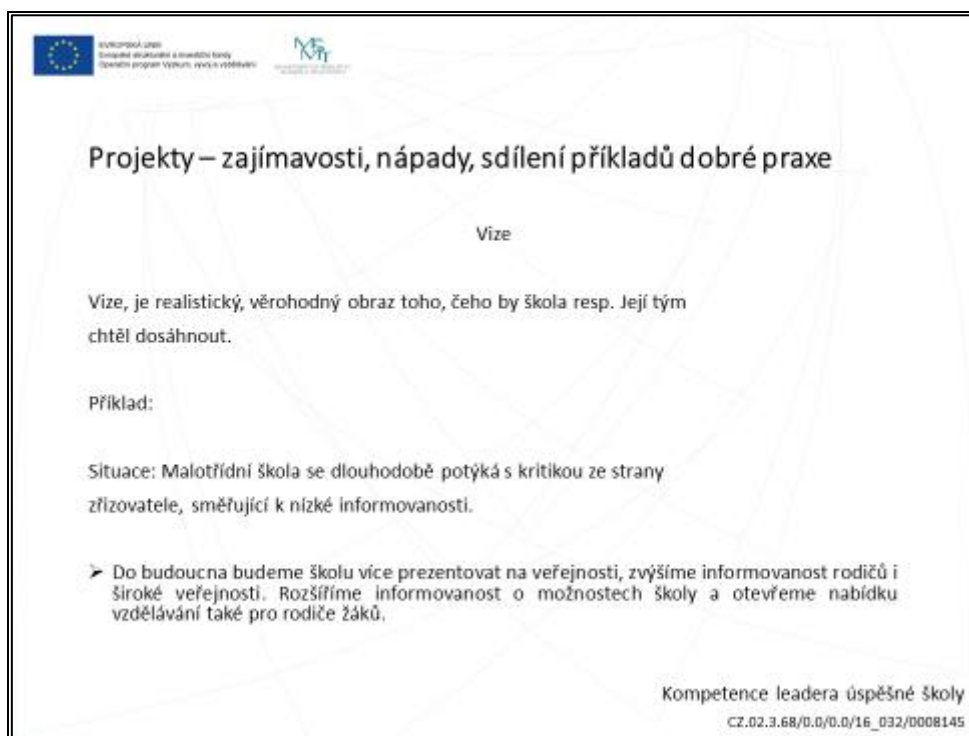
Pedagogický projekt

- ✓ Mění úlohu pozici učitele.
- ✓ Mění způsob plánování.
- ✓ Klade důraz na kooperaci mezi žáky i mezi učitelem a žáky.
- ✓ Výsledky mohou být různé, ale velmi významnou roli hraje proces realizace.
- ✓ Velmi významnou roli zde hraje formativní hodnocení.
- ✓ Často dochází k oddělování pedagogického projektu od projektu za účelem získání grantové či dotační podpory.

Jaké mohou být výhody???

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.5.2.27: Slide č. 28 (prezentace Legislativní rámec společného vzdělávání, projektová výuka, příklady z praxe; zdroj: Lenka Polášková)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Projekty – zajímavosti, nápady, sdílení příkladů dobré praxe

Vize

Vize, je realistický, věrohodný obraz toho, čeho by škola resp. Její tým chtěl dosáhnout.

Příklad:

Situace: Malotřídni škola se dlouhodobě potýká s kritikou ze strany zřizovatele, směřující k nízké informovanosti.

➤ Do budoucna budeme školu více prezentovat na veřejnosti, zvýšíme informovanost rodičů i široké veřejnosti. Rozšíříme informovanost o možnostech školy a otevřeme nabídku vzdělávání také pro rodiče žáků.

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.5.2.28: Slide č. 29 (prezentace Legislativní rámec společného vzdělávání, projektová výuka, příklady z praxe; zdroj: Lenka Polášková)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Projekty – zajímavosti, nápady, sdílení příkladů dobré praxe

Pedagogický projekt

- ✓ Mění úlohu pozici učitele.
- ✓ Mění způsob plánování.
- ✓ Klade důraz na kooperaci mezi žáky i mezi učitelem a žáky.
- ✓ Výsledky mohou být různé, ale velmi významnou roli hraje proces realizace.
- ✓ Velmi významnou roli zde hraje formativní hodnocení.
- ✓ Často dochází k oddělování pedagogického projektu od projektu za účelem získání grantové či dotační podpory.

Jaké mohou být výhody???

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.5.2.29: Slide č. 30 (prezentace Legislativní rámec společného vzdělávání, projektová výuka, příklady z praxe; zdroj: Lenka Polášková)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

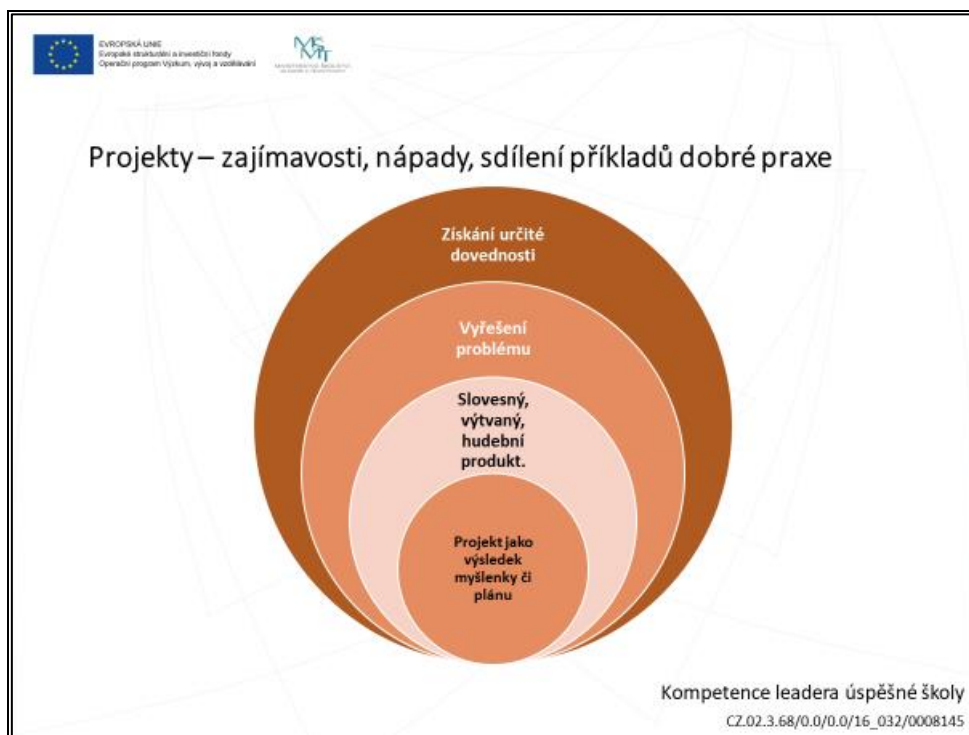
Projekty – zajímavosti, nápady, sdílení příkladů dobré praxe

Učitel	• Odborný poradce • Pomocník v orientaci
Učitel	• Organizátor a koordinátor jednotlivých činností • Motivační prvek
Učitel	• Odborník v daném tématu – přípravenost!!! • Diagnostik, prognostik a hodnotitel

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.5.2.30: Slide č. 31 (prezentace Legislativní rámec společného vzdělávání, projektová výuka, příklady z praxe; zdroj: Lenka Polášková)

Obr. č. 3.5.2.31: Slide č. 32 (prezentace Legislativní rámec společného vzdělávání, projektová výuka, příklady z praxe; zdroj: Lenka Polášková)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Projekty – zajímavosti, nápady, sdílení příkladů dobré praxe

Nezapomínejte...

Pedagogický projekt:

- ✓ Musí být vždy v souladu s RVP ZV.
- ✓ Měl by zohledňovat činnosti a aktivity, individuálního, skupinového i frontálního charakteru.
- ✓ Role učitele je jiná.
- ✓ Pedagogický projekt je dá se říci velmi významně propojen s formativním hodnocením.
- ✓ Můžeme volit variantu úrovně třídní či celoškolní realizace.
- ✓ Časově pak krátkodobý, střednědobý a dlouhodobý projekt.

A nakonec, proč je realizace pedagogických projektů důležitá pro žáky???

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.5.2.32: Slide č. 33 (prezentace Legislativní rámec společného vzdělávání, projektová výuka, příklady z praxe; zdroj: Lenka Polášková)

Závěr/diskuse:

V závěru bloku lektorka shrne všechny zásadní informace k tématům, ale také zajímavé poznámky či zkušenosti účastníků, které si v průběhu prezenční části zaznamenává. Velmi důležitá je zpětná vazba ze strany účastníků, a to nejen v ústní podobě, ale například i formou evaluačních dotazníků.

Poznámka pro lektora:

Účastníci po absolvování prezenční části dostanou k dispozici jak prezentaci v Microsoft Powerpoint, tak přílohy (obr. č. 3.5.2.33 – č. 3.5.2.42), které mohou využít pro inspiraci ve vlastní praxi. Jedná se o doplnění k teoretickému výkladu. S těmito přílohami v prezenční části účastníci nepracují.

Popularizace vědy a techniky v mateřských školách aneb pojd'te ze škol ven!

Neformální vzdělání má své místo také v mateřských školách. Dá se říct, že se jedná o organizované vzdělávací a výchovné aktivity mimo standardní rámec známého, zavedeného vzdělávacího systému. Jde o tak významnou oblast, že se jí zabývají i strategické dokumenty, například připravovaná Strategie 2030+.

BC. LENKA POLÁŠKOVÁ

V mezinárodním měřítku je téma uznávání neformálního vzdělávání stále aktuálnější nejen u nás, ale i v okolních státech Evropské unie. Na jednání Rady pro vzdělávání, mládež,

kulturu a sport ve dnech 26. a 27. listopadu 2012 byla ministry školství členských států EU přijata **Doporučení Rady o uznávání neformálního vzdělávání a informálního učení** ze dne 20. prosince 2012.

Neformální vzdělávání v České republice

V České republice se můžeme setkat s řadou organizací, které neformální vzdělávání poskytují. Jsou to nestátní, neziskové organizace, sdružení dětí a mládeže nebo například střediska volného času. Nabídka, které mohou školy a školská zařízení v České republice využít, je na vysoké úrovni. Děti mají možnost rozvíjet kompetence pro život, své dovednosti, postoje a svůj potenciál na úrovni maximálního využití prožitkových aktivit.

Někdy se bohužel setkáváme s **nízkou informovaností** pedagogických pracovníků mateřských škol. Je přitom možné využít pestré škály aktivit. Oblast popularizace vědy a techniky rozvíjí **Česká asociace science center z. s. p. o.** Její hlavní náplní je koordinace aktivit jejích členů. Napříč Českem tak mohou mateřské školy vstupovat do jednotlivých témat (integrováných bloků) svých školních vzdělávacích programů velmi aktivně a děti si mohou doslova „osahat“ různé typy exponátů a pomůcek.

Přehled science center v České republice

Jihomoravský kraj

- Hvězdárna a planetárium Brno, www.hvezdarna.cz
- Vida! Science centrum Brno, www.vida.cz

Královehradecký kraj

- Hvězdárna a planetárium v Hradci Králové, www.astrohk.cz

Liberecký kraj

- IQandia center Liberec, www.iqandia.cz

Moravskoslezský kraj

- Planetárium Ostrava, www.planetariumostrava.cz
- Svět techniky Ostrava, www.stcostrava.cz

Píseňský kraj

- Techmania science center, www.techmania.cz

Obr. č. 3.5.2.33: 1. část přílohy č. 3 (zdroj: POLÁŠKOVÁ, Lenka. Popularizace vědy a techniky v mateřských školách aneb pojd'te ze školy ven! In: *Poradce ředitelky mateřské školy: Inspirace*. Praha: Forum, 2020. ISSN 1804-9745)

Svět techniky Ostrava – příklad dobré praxe

Svět techniky v Ostravě dlouhodobě vytváří pro MŠ takové podmínky, které jsou příkladem dobré praxe propojení dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků současně se vzděláváním dětí. Koncept vzdělávání je nastaven již **pro děti od dvou let věku** a podporu zde naleznou také mateřské školy s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami. Tým profesionálních a kvalifikovaných lektorů provází děti i učitele vzdělávacím programem (případně modulem) s maximálním využitím průřezových aktivit, které zohledňují věkové specifika, individuální schopnosti, dovednosti dětí, smyslové preference a **požadavky vycházející z Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání**.

Struktura vzdělávacích programů

Vzdělávací program pro MŠ je nastaven na hodinovou dotaci 60 minut. Během této doby děti navštíví odborné učebny, expozice i tzv. **Dětský svět**, ve kterém si mohou vyzkoušet pokusy s vodou, práci s jeřábem, hudební nástroje v nahrávacím studiu nebo např. pomůcky v plně zařízené ordinaci lékaře. Svět techniky pružně reaguje na priority vycházející z konceptu Rámcových vzdělávacích programů. Je kladen důraz na vzdělávací programy rozvíjející předmatematické dovednosti, oblast koncentrace pozornosti, motorických činností, prevence bezpečnosti, ochrany přírody, základy chemie nebo např. oblast polytechnického vzdělávání. Úspěšně je realizován projekt **Odborné kariérové a polytechnické vzdělávání v Moravskoslezském kraji**.

Podpora a spolupráce – může to fungovat!

Projekt umožňuje mateřským školám zdarma navštěvovat vzdělávací moduly a pokrývá také poměrně problematickou oblast financování autobusové dopravy.

Vzdělávací programy a moduly pro mateřské školy z nabídky Světa techniky Ostrava

Geometráčková nová dobrodružství

- Program zaměřený na oblast předmatematických dovedností, geometrie, geografie.

Svět plný barev

- Program zaměřený na propojení výtvarných aktivit a pokusů s barvami.

Šikovné ručičky

- Unikátní program pro děti od dvou let a děti se speciálními vzdělávacími potřebami, zaměřený na rozvoj jemné motoriky a koncentraci pozornosti.

Putování za medem

- Příroda, její ochrana, globální problémy spojené s činností člověka, život hmyzu a základy programování.

Doktorská školka

- Zahrnuje všechny požadavky vycházející z oblasti Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání „Člověk a jeho tělo“. Děti jsou součástí příběhu, ve kterém aktivně řeší modelové situace spojené s riziky, které mohou vést k ohrožení zdraví.

Kouzelný oxid

- Také v mateřské škole lze pracovat s experimenty a pokusy. Prostředí Divadla vědy je pro děti zajímavou zkušeností a silným zážitkem.

Malý a velký řemeslník

- Výjezdový program pro mateřské školy, na kterém lektori přímo v zázemí mateřských škol s dětmi pracují na reálných poncích a s reálným vybavením pro řemeslnou činnost. Výsledkem jsou dřevěné výrobky dětí.

Klíčovou podporu realizaci projektu poskytuje **statuární město Ostrava**. Na cestě ke zvyšování kvality tak propojily pomyslné síly poskytovatel neformálního vzdělávání, školy, školská zařízení a statuární město. Podporu ve Světě techniky mají také rodiče s dětmi raného a předškolního věku, kteří mohou navštěvovat **Montessori klub**. Zcela unikátní je vybavení učebny a zázemí pro smysluplné trávení volného času rodičů se svými dětmi. Pravidelně probíhá také **Amoskova školka předškolní přípravy**. Lektori zde rozvíjejí všechny kompetence potřebné pro usnadnění přechodu dětí z mateřské školy, do školy základní.

Závěrem

Kam směřuje české školství? Jak nastavit úroveň kompetencí pro život? Jak nejlépe děti do života připravit? Diskuse vedou odborníci, učitelé i rodiče. Zřejmě **není správnou cestou děti uzavírat do škol**, kvalitu výuky hodnotit dle počtu vyplněných „pracovních“ listů a výtvarných výstupů. To nejdůležitější, co můžeme dětem dát, je zkušenost, prožitek a radost z poznávání, vědění a motivace k získávání informací a dovedností. Pojdme tedy s dětmi ze škol ven!

Autorita externě spolupracuje s redakcí

Obr. č. 3.5.2.34: 2. část přílohy č. 3 (zdroj: POLÁŠKOVÁ, Lenka. Popularizace vědy a techniky v mateřských školách aneb pojdte ze školy ven! In: *Poradce ředitelky mateřské školy: Inspirace*. Praha: Forum, 2020. ISSN 1804-9745)

Využití Gardnerovy teorie mnohočetné inteligence

V posledních letech zaznamenáváme postupné změny týkající se přístupů v oblasti výchovně-vzdělávacích strategií. Pedagogové se snaží odpovídajícím způsobem reagovat na různorodé složení kolektivu i typologickou pestrost. V praxi však čelí poměrně složité situaci. Na jedné straně by z hlediska systémové podpory inkluzivního vzdělávání mělo reálně docházet ke snižování počtu dětí ve třídách, aby bylo možné aplikovat skutečně individuální přístup k dětem. Na straně druhé se však setkáváme s pohledem ze strany zřizovatelů, kteří se z finančních důvodů snaží udržet při životě praxi tzv. výjimky z počtu dětí, a to i v případech, kdy dochází k integraci dětí se SVP.

Bc. LENKA POLÁŠKOVÁ

Alternativní pedagogické směry a zajímavé výchovně-vzdělávací strategie jsou přínosem pro nový pohled na plánování a realizaci různých témat a námětů. V budoucnu budou pedagogové nuceni pružněji reagovat a přistupovat k plánování a realizaci témat s přihlédnutím k aktuálnímu složení kolektivu dětí, přičemž od školního roku 2016/2017 se s ohledem na aplikaci novely školského zákona reálně mohou zvýšit počty dětí se SVP.

I Gardnerova teorie
V posledních letech zaznamenala velký ohlas Gardnerova teorie mnohočetné inteligence (The Theory of Multiple Intelligences). Americký vývojový psycholog Howard Gardner,

profesor na Harvardově univerzitě, předložil v roce 1983 teorii, jejímž cílem bylo rozšíření tradiční definice inteligence, neboť si byl vědom toho, že nedokáže zachytit a postřehnout veškeré schopnosti, dovednosti a obory, ve kterých člověk může vynikat. Především proto se staví proti pojetí jednotnosti inteligence, a zdůrazňuje naopak její různorodost a mnohočetnost. Svou teorii podpořil i studii osob, jež utrpěly poškození mozku. Zjistil například, že navzdory tomu, že daná osoba ztratila schopnost prostorového myšlení, jazykové či motorické funkce zůstaly zachovány.

Gardner kritizuje současnou školu za to, že poznatky vyplývající z teorie mnohočetné inteligence prakticky

nezohledňuje, a nabízí možnosti, jak vzdělávání lépe přizpůsobit potřebám jednotlivých studentů. Jeho snahou je ukázat pojetí inteligence v širším kontextu, který nebude vycházet výhradně z výsledků testů, ale také ze znalostí lidského mozku a z interkulturních rozdílů.

V rámci své teorie uvádí Howard Gardner **osm typů inteligence**:

- Jazykovou
- Logicko-matematickou
- Prostorovou
- Hudební
- Tělesně-pohybovou
- Interpersonální
- Intrapersonální
- Přírodní

20

PORADCE ŘEDITELKY MATEŘSKÉ ŠKOLY

ročník V | číslo 6 | únor 2016

Obr. č. 3.5.2.35: 1. část přílohy č. 4 (zdroj: POLÁŠKOVÁ, Lenka. Využití Gardnerovy teorie mnohočetné inteligence. In *Poradce ředitelky mateřské školy: Řízení mateřské školy*. Praha: Forum, 2016. ISSN-ISSN 1804-9745)

Charakteristika jednotlivých typů inteligence z hlediska potřeb a zájmů dítěte

Typologie	Charakteristika	Potřeby a záliby
JAZYKOVÁ	Schopnost ovládnout a obsáhnout všechny stránky jazyka	Čtení, psaní, vyprávění příběhů, slovní hry, rozhovory
LOGICKO-MATEMATICKÁ	Schopnost uvažovat logicky, systematicky, vědecky	Manipulace s předměty, bádání, pokusy, řešení logických úloh, skládanek, hlavolamů, technické zájmy
PROSTOROVÁ	Schopnost přesně postřehnout, pochopit, uložit do paměti a vybavit si tvary, uspořádání předmětů v prostoru, orientace v prostoru	Modelářství, návrhářství, vizuální znázorňování, skládačky, ilustrované knihy, návštěvy muzeí výtvarného umění
HUDEBNÍ	Schopnost porozumět rytmickým a intonačním modelům hudby, kvalitám tónů a zvuků, schopnost pamatovat si informace ve zvukové podobě	Zpívání, pískání, broukání, vyfukávání rytmu, zpěvovávání během dne, poslech hudby, hra na hudební nástroj
TĚLESNĚ-POHYBOVÁ	Schopnost velice obratně používat svého těla jak pro sebevyjádření, tak pro činnosti zaměřené na určitý cíl (sport, herectví), schopnost dovedně zacházet s předměty	Tanec, pohybové aktivity a sport, hraní rolí, dramatické umění, aktivní fyzické zapojení do činnosti, dotykové zkušenosti, „kutilství“
INTERPERSONÁLNÍ	Schopnost vnímat si chování a pocity jiných lidí, rozpoznat a chápat rozdíly v jejich temperamentu, schopnostech, pohnutkách a náladách	Vedení, organizování, shromažďování návštěv a společenských akcí, kolektivní hry, týmová práce, přátelské rozhovory
INTRAPERSONÁLNÍ	Schopnost rozvíjet a ovládat vlastní pocity a prožitky, porozumění svému JÁ	Meditování, snění, klid na samostatné uvažování a plánování, nezávislost, vyhraněnost názorů a koníčků
PŘÍRODNÍ	Schopnost vnímat energie, intuice, „šestý smysl“, zvýšená citlivost k percepci přírodních jevů a schopnost učit se z nich	Pobyt v přírodě, životní styl, který je v souladu s prapodstatou člověka, zájem o literaturu a praktiky opírající se o holistický přístup k životu a zdraví

(Krejčová, 2015)

I Proč je plánování podle Gardnerovy teorie jiné?

Jednoduše proto, že pedagog komplexně připravuje tematický celek, hry a činnosti v mateřské škole takovým způsobem, aby zahrnovaly všechny typy inteligence. Každý jedinec má v určité míře rozvinuté příslušné oblasti/typy inteligence. Neexistuje člověk, který by měl všechny typy rozvinuty rovnoměrně. Výsledkem pedagogovy přípravy je proto vzdělávací nabídka, která podněcuje dítě v jeho vrozené „nastavených“ dovednostech a schopnostech, ale také podpora individualizace v praxi mateřské školy. Gardnerova teorie mnohočetné inteligence je dobře aplikovatelná v prostředí českých mateřských škol a rozvíjí všechny oblasti, na které se pedagogové zaměřují.

I Jak vytvořit flexibilní přípravu

Tematický celek je pomyslným „já-drem“, okolo kterého jsou soustředěny všechny následné aktivity, činnos-

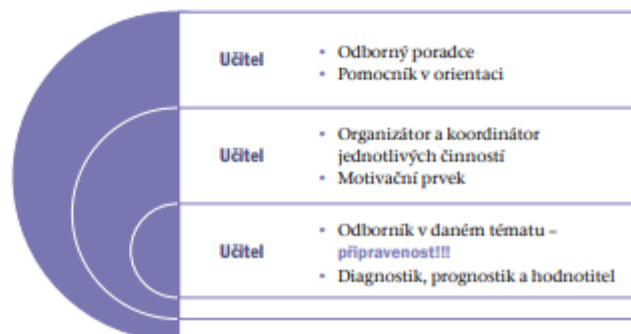
ti, hry. Úlohou pedagoga nespočívá v symetrickém předvádění, vedení a řízení jednotlivých činností, což ostatně není ani z hlediska možnosti pedagoga reálné. Jeho úkolem je příslušné činnosti, aktivity, hry připravit takovým způsobem, aby děti měly možnost volby, a zajistit k nim vhodné podmínky (materiální, prostorové, časové...). V některých případech

si děti mohou pomůcky či materiál připravovat samy a rovněž by měly po sobě také uklídit.

I Úloha pedagoga

V souvislosti s plánováním přípravy podle Gardnerovy teorie se významně mění i úloha a role pedagoga.

(Polášková, 2015)

Obr. č. 3.5.2.36: 2. část přílohy č. 4 (zdroj: POLÁŠKOVÁ, Lenka. Využití Gardnerovy teorie mnohočetné inteligence. In *Poradce ředitelky mateřské školy: Řízení mateřské školy*. Praha: Forum, 2016. ISSN-ISSN 1804-9745)

Ukázka týdenní přípravy

Název tématu: Modrá

Datum:

Věk dětí: 4–7 let

Specifikace: Podpora environmentální výchovy se zaměřením na prevenci ochrany přírody

Typologie	Hry, aktivity, činnosti
JAZYKOVÁ 	„Od kapky po moře“ ⇒ prohlížení encyklopedií, rozhovor o koloběhu vody v přírodě - Vytleskávání slov souvisejících s vodou (kapka, řeka, potok...), určování první a poslední hlásky - Rozhovory a vyprávění na téma počasí, význam a důležitost vody v životě člověka, ochrana přírody - Pokračování příběhu ⇒ pedagog vymyslí počátek příběhu nebo pohádky o vodě, děti pokračují...
LOGICKO-MATEMATICKÁ 	- Hry a experimenty s vodou ⇒ srovnávání poměru „více – méně“, např. ve sklenici; přelévání vody trychtýřem, hra s padákem (znázorňování vodní hladiny, vln); proměny vody (odpařování, tání) - Výtvarné aktivity: rozpouštění barev ve vodě - Počítání kapek: aktivita s pracovním listem zaměřená na rozvoj předmatematických dovedností
PROSTOROVÁ 	- Základní orientace v mapě (v knihách, glóbusu...) - Pozorování ⇒ vodní hladiny, potůček, řeka, prostředí v okolí vodního toku (příroda, hmyz, rostliny) - Obkreslování dle předlohy
HUDEBNÍ 	- Zpěv + rytmizace písniček s využitím Orffových nástrojů, případně bubínků, a přírodnin - V přírodě (poslech šplouchající vody, vysvětlení pojmu „šumění vody“) - Poslech padajících kapek deště, například při odpočinku - Rozlišování zvuků (potůček – řeka – moře – dešť) s použitím CD
TĚLESNĚ-POHYBOVÁ 	- Tanečky s doprovodem hudby (využití stuh, šátků) při znázorňování vln a vlněk - Pantomima ⇒ představení profesí spojených s vodou (rybář, kapitán lodi, plavčík...) - Pohybové činnosti ⇒ lezení + plazení přes lavičku (jako přes vodu)
INTERPERSONÁLNÍ 	- Příprava koutku „živé a neživé“ přírody (vše, co souvisí s vodou) - Výlet k vodě (dle možností MŠ)
INTRAPERSONÁLNÍ 	- Poslech relaxační hudby - Malba mandaly „Vodní svět, můj vodní květ“
PŘÍRODNÍ 	- Divadelní představení v MŠ: pohádka „O smutném potůčku“ - Na procházce, výletě, školní zahradě: využití lupy, Petriho misek při pozorování přírodnin a živočichů - Sazení, zalévání a péče o rostliny na zahradě i ve škole.

Obr. č. 3.5.2.37: 3. část přílohy č. 4 (zdroj: POLÁŠKOVÁ, Lenka. Využití Gardnerovy teorie mnohočetné inteligence. In *Poradce ředitelky mateřské školy: Řízení mateřské školy*. Praha: Forum, 2016. ISSN-ISSN 1804-9745)

Předloha

Název tématu:

Datum:

Věk dětí:

Specifikace:

Typologie	Hry, aktivity, činnosti
	
	
	
	
	
	
	
	

Obr. č. 3.5.2.38: 4. část přílohy č. 4 (zdroj: POLÁŠKOVÁ, Lenka. Využití Gardnerovy teorie mnohočetné inteligence. In *Poradce ředitelky mateřské školy: Řízení mateřské školy*. Praha: Forum, 2016. ISSN 1804-9745)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

POZOROVACÍ DOTAZNÍK

KRAJ:

Prostředí – do tabulky doplňte do vámi vybraného sloupce číslicí 1	ano	spíše ano	spíše ne	ne	neumím posoudit
prostředí je upraveno tak, aby podněcovalo děti k učení, zkoumání a experimentování					
prostor třídy je uspořádán s ohledem na potřeby různých věkových skupin nebo jednotlivých dětí					
materiálu je dostatek, je uložen tak aby byl dětem volně k dispozici					
pomůcky a hračky jsou označeny písmem i obrazem výrobky					
děti vědí, kde si vybrat pomůcky					
děti vědí, kam uložit rozdělanou práci					
děti vědí, kde vystavit hotovou práci					
dětské práce a nástěnky jsou vystaveny v úrovni dětských očí					
děti mají stanovená třídní pravidla					
pravidla visí na viditelném místě					
děti pracují s třídními pravidly					
pravidla jsou formulována pozitivně					
dítě se v organizovaných aktivitách cítí bezpečně (může v nich uspět)					
děti mají možnost nabírat si sami jídlo v množství, kolik sní					
děti mají možnost jíst vlastním tempem					
jídlo je příjemná a nestresující součást dne					
děti mají po celý den přístup k pití					

Projekt Informatorium školy mateřské

Obr. č. 3.5.2.39: Pozorovací dotazník 1. část (zdroj: Informatorium školy mateřské, reg. č.: CZ.1.07/1.3.00/14.0074)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

Komunikace	ano	spíše ano	spíše ne	ne	neumím posoudit
dítě je učitelem přijímáno i s jeho nedostatky					
dítě je povzbuzováno, oceňováno a podporováno					
děti dostávají pokyny, které jsou formulovány pozitivně bez předsudků a nálepkování					
děti jsou podporovány k tomu, aby sdělovaly svá očekávání týkající se chování a jejich zapojení do činností ve třídě					
děti jsou povzbuzovány, aby mluvily o svých pocitech					
dětem je poskytována příležitost opravit chybu a vylepšit svou práci					
děti jsou učitelkou oceňovány popisným jazykem					
všechny odpovědi dětí jsou přijímány pozitivně a je s nimi dále pracováno					
dítě je povzbuzováno ke kladení otázek					
dítě je povzbuzováno k zapojení do diskuzí					
děti dostávají přiměřený čas na své odpovědi					

Projekt Informatorium školy mateřské

Obr. č. 3.5.2.40: Pozorovací dotazník 2. část (zdroj: Informatorium školy mateřské, reg. č.: CZ.1.07/1.3.00/14.0074)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

Vzdělávací strategie	ano	spíše ano	spíše ne	ne	neumím posoudit
děti mají možnost vybrat si z nabídky činností					
děti vědí, na čem pracovat, jak pracovat					
děti mají příležitost zvolit si svůj způsob „zpracování úkolu“					
nabízené činnosti umožňují pracovat dětem individuálně					
nabízené činnosti umožňují pracovat dětem ve skupině					
děti vykonávají činnosti, které mají návaznost na skutečný život, jsou propojeny s činností mimo MŠ					
u dětí je podporována jejich originalita, která jim umožňuje experimentovat, (uč. nepředkládá modely a vzory, radí jen na požádání dítěte)					
děti obou pohlaví mají stejnou možnost účasti ve všech nabízených činnostech					
děti mají možnost reagovat na otevřené otázky kladené učitelkou					
při řešení problému jsou děti povzbuzovány tak, aby jeden s druhým mluvily o svých nápadech i pocitech					
děti jsou vedeny k odpovědnosti a nezávislosti					
děti ve vytvářených situacích spolupracují, střídají se a vzájemně si pomáhají					
dítě je oceňováno za proces (snahu, postupy)					
dítě je oceňováno za výsledek práce					

Projekt Informatorium školy mateřské

Obr. č. 3.5.2.41: Pozorovací dotazník 3. část (zdroj: Informatorium školy mateřské, reg. č.: CZ.1.07/1.3.00/14.0074)

POMŮCKA ŘEDITELE – DOTAZNÍK K PŘÍJÍMACÍMU POHOVORU S AP

Autor: Bc. Lenka Polášková

V rámci přijímacího řízení či výběrového řízení je podstatné, dobře se připravit předem a nespolehat na náhodné pokládání otázek. Důležitá je definice toho, co organizace a dítě/žák se speciálními vzdělávacími potřebami potřebuje, kde jsou její rezervy a čeho chceme přijetím nového asistenta pedagoga dosáhnout.

Pomocné otázky k osobnímu pohovoru:

Proč jste změnil(a) předchozí zaměstnání?

V čem vidíte své silné stránky?

V čem vidíte své slabé stránky?

Co vás na předchozí, pracovní pozici nenaplněovalo?

Co se vám líbilo na své nadřízené?

Co se vám nelíbilo na své nadřízené?

Jaký je podle vás ideální ředitel?

Jaká je podle vás ideální kolegyně?

Jaká je podle Vašeho názoru hlavní náplň práce asistenta pedagoga?

Jaké jsou Vaše předchozí zkušenosti s oblastí/povahou speciálních vzdělávacích potřeb?

Čeho by jste chtěla v naší organizaci profesně dosáhnout?

Já je vaše představa o vašem platovém ohodnocení?

Z jakého důvodu volíte uvedenou výši?

Obr. č. 3.5.2.42: Dotazník ředitele – dotazník k přijímacímu pohovoru s AP (zdroj: Lenka Polášková)

Náměty pro zpětnou vazbu lektora:

Lektor může pro zpětnou vazbu využít jednak evaluační dotazník (v tištěné či elektronické podobě), jednak formu kladení dotazů.

Příklady položek pro zpětnou vazbu:

- Byli jste spokojeni s obsahem bloku?
- Byl výklad srozumitelný?
- Byly aktivity zvoleny vhodně?
- Co vám v průběhu bloku činilo největší potíže?
- Co se v průběhu bloku podařilo/nepodařilo?
- Co byste se chtěli dozvědět?
- Splnil blok vaše očekávání?
- Co jste očekávali od lektora?
- Splnil lektor vaše očekávání?

Další doporučení ke zpětné vazbě:

- Účastníkům dopřejte dostatek času a prostoru k diskusi a kladení otázek.
- Účastníkům pozorně naslouchejte, abyste pochopili význam kladených otázek a nedošlo k nedorozumění.
- Pokud ve skupině postřehnete, že je o dané téma zájem, rozvíjejte jej v diskusi.
- Vyzvěte účastníky k dalším námětům nebo postřehům ke zlepšení.
- Za zpětnou vazbu poděkujte.

Prostor pro poznámky lektora:

.....

.....

.....

.....

.....

Použitá literatura a zdroje Metodického bloku č. 5 (Doplňkový tematický blok II – Podpora kompetencí vedoucích pedagogických pracovníků málotřídních škol):

1. Česká školní inspekce. *Vybrané aspekty implementace společného vzdělávání v období 1. pololetí školního roku 2017/2018* [online]. Praha, 2018 [cit. 8.10.2020]. Dostupné z <https://www.csicr.cz/getattachment/db7ac0f5-d27b-40bc-a72f-5a02a3c4a796/TZ-Vybrane-aspekty-implementace-spolecneho-vzdelavani-v-1-pololeti-2017-2018.pdf>
2. Krajské zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a informační centrum (Kvic). *Pozorovací dotazník. Projekt Informatorium školy mateřské* [online]. Kvic: Nový Jičín, ©2013 [cit. 16.5.2020]. Dostupné z: https://www.kvic.cz/aktualita/3098/InformatoriumPozorovaci_arch
3. POLÁŠKOVÁ, Lenka. Typologie problémových rodičů. In: *Poradce ředitelky mateřské školy: aktuální informace a praktické rady pro řízení mateřské školy*. Praha: Forum, 2015. ISSN 1804-9745.
4. POLÁŠKOVÁ, Lenka. Učitel a stres. In: *Integrace a inkluze ve školní praxi: speciální vzdělávací potřeby dětí, žáků a studentů*. Praha: Forum, 2016. ISSN 2336-1212.
5. POLÁŠKOVÁ, Lenka. Využití Gardnerovy teorie mnohočetné inteligence. In: *Poradce ředitelky mateřské školy: Řízení mateřské školy*. Praha: Forum, 2016. ISSN-1804-9745.
6. POLÁŠKOVÁ, Lenka. Popularizace vědy a techniky v mateřských školách aneb pojďte ze školy ven! In: *Poradce ředitelky mateřské školy: Inspirace*. Praha: Forum, 2020. ISSN 1804-9745.

